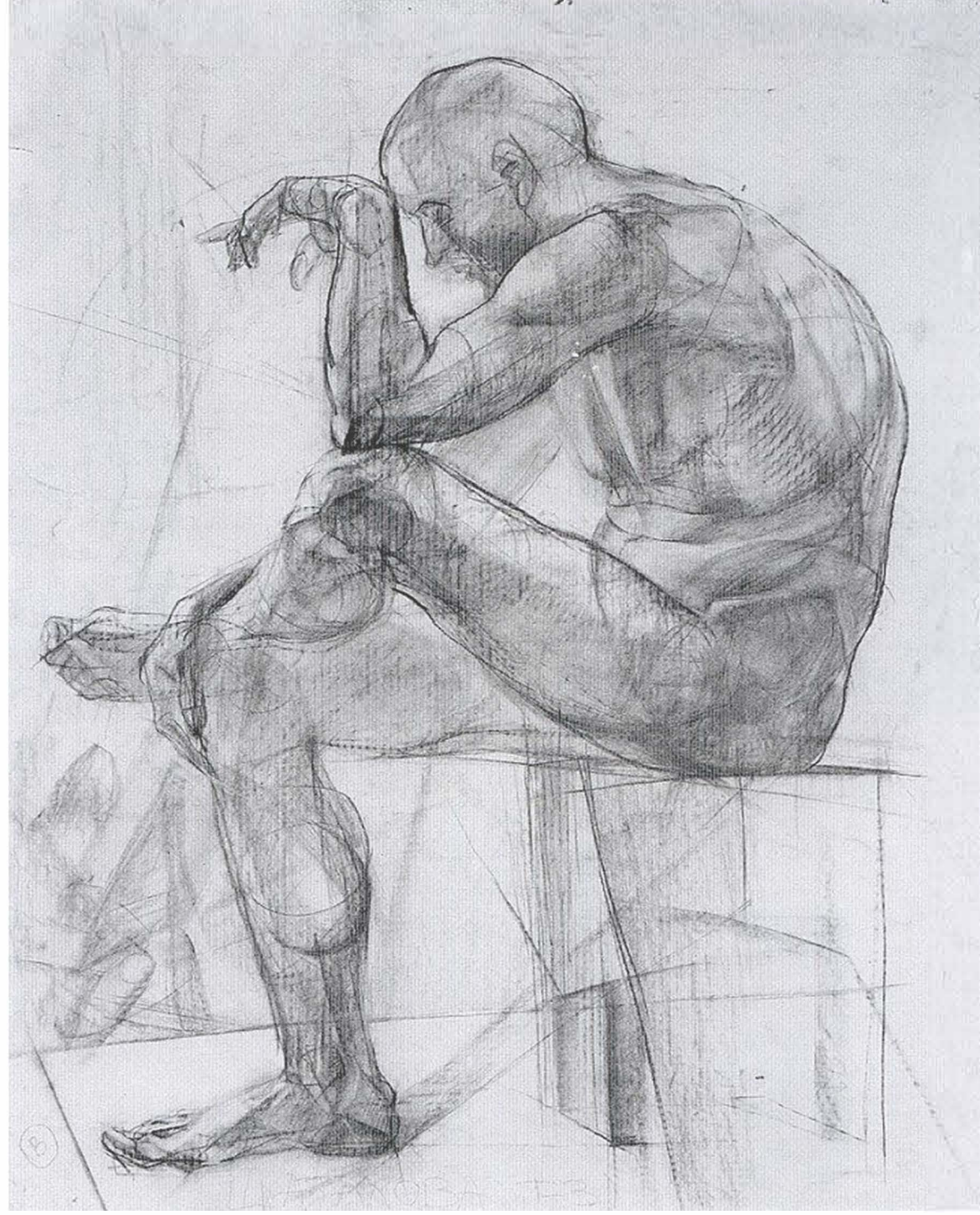

Desenul figurii umane

îndrumări metodice

Ana Gobjila

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
Facultatea Arte Plastice și Design
Catedra Studiul artelor, grafică și metodologia instruirii

Ana Gobjila

DESENUL FIGURII UMANE

îndrumar metodologic

Chișinău, 2020

Aprobat la ședința Senatului UPS „Ion Creangă”

Din 26.11.2020, proces-verbal Nr.4

Elaborat: Ana Gobjila, lector universitar

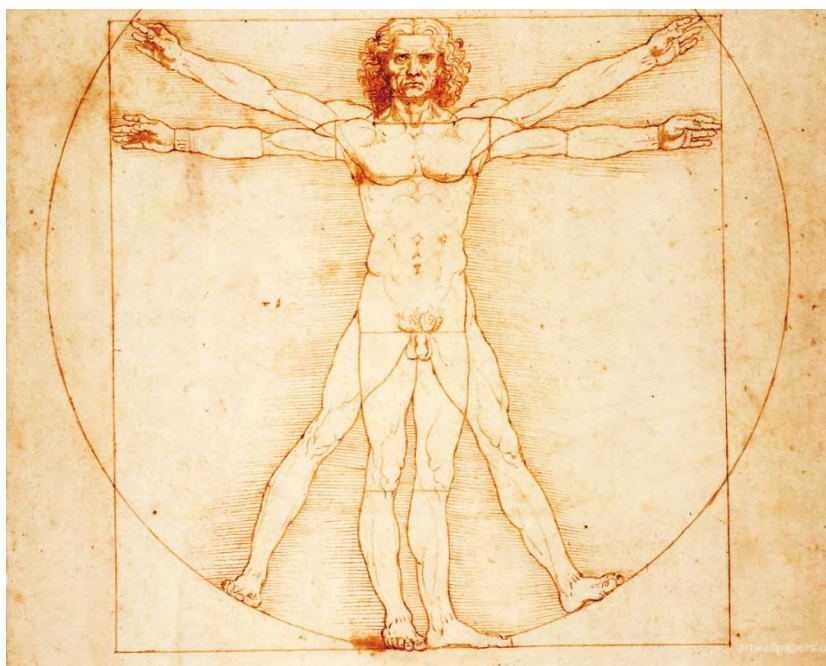
Redactor responsabil: Violeta Matieț, dr. în filologie

Recenzenti: Liudmila Vozian-Mokan, dr. în pedagogie

Natalia Procop, dr. în studiul artelor și culturologie

Îndrumar metodic la disciplina „Desen”, destinat studenților facultății „Arte Plastice și Design” / studii cu frecvență și frecvență redusă.

Studiul cuprinde noțiuni generale de realizare a figurii umane în desen, principiile și legitățile principale de construcție și modelare a figurii umane, recomandări de îndeplinire a lucrărilor practice.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Gobjila, Ana.

Desenul figurii umane : Îndrumar metodologic / Ana Gobjila ; redactor responsabil: Violeta Matieț ; Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Facultatea Arte Plastice și Design, Catedra Studiul artelor, grafică și metodologia instruirii. – Chișinău : S. n., 2020 (Tipogr. "Garomont-Studio"). – 48 p. : fig.

Referințe bibliogr.: p. 48 (18 tit.). – 10 ex.

ISBN 978-9975-3452-8-6.

CZU 743.041.2(075)

G 64

CUPRINS

1. Recomandări spre realizare	5
2. Studierea și reprezentarea figurii umane	5
3. Proporțiile corpului uman	8
4. Studierea detaliilor figurii umane	13
5. Cum realizăm un model viu.....	21
6. Cum măsurăm proporțiile figurii umane	22
7. Cum se măsoară unghiurile în figura umană	23
8. Modelarea formelor cu ajutorul liniei și tonului.....	27
9. Tehnici de hașurare și modelare a figurii în desen	29
10. Bibliografie	48

Îndrumarul didactic la disciplina „Desen” este destinat studenților cu capacități specifice domeniului Arta Plastică. Scopul este de a relata informații utile și indicații de studiu la redarea figurii umane, de a inspira artiștii începători în lucru asupra modelului viu, de a studia metodele de modelare a corpului uman, de a trece barierele creative apărute pe motiv de insuficiență experiență în redarea figurii umane, de a transmite noi impulsuri în realizarea gândirii artistice, care încurajează sau motivează procesul de creare a operelor de artă proprii. De a forma viziuni artistice studenților, tratând toate aspectele grafice, de la concepere și elaborare până la transpunerea lor practică în material.

În acest studiu se regăsesc noțiuni elementare de construcție, compoziție, valorație, formă și expresivitate în creion pe suport de hârtie sau carton. De asemenea suportul vizează o cunoaștere și o înțelegere a fenomenului artistic contemporan, generând repere utile în demersul creațiilor personale. Studiul figurii umane contribuie la formarea competențelor necesare realizării unei lucrări practice, prin aplicarea legităților de bază ale studiului academic al desenului.

În acest capitol sunt descrise metodele și principiile de realizare în desen a figurii umane, sunt date indicații pentru stabilirea proporțiilor anumitor forme umane aparte, în comparație cu forma generală. Sunt ilustrate metodele unirii tuturor acestor forme și este demonstrat modul în care acestea se mișcă. Cu alte cuvinte, sunt cercetate principiile de bază ale construcției figurii umane.

Această lucrare este realizată conform curriculumului la disciplina *Desen*, pentru studenții anilor III și IV de studii, ciclul I, precum și ciclul II masterat, servind drept un îndrumar didactic pentru profesori și studenți, dar și pentru doritorii de a studia proporțiile, apoi a modela corpul uman după toate criteriile și legitățile de construcție.

Autorul abordează în acest îndrumar didactic subiecte esențiale cum ar fi: reguli de proporționalitate, scheletul uman, coloana vertebrală, cutia toracică, articulațiile mâinii, articulațiile piciorului, bazinul, musculatura, mișcările trunchiului, figura umană cu toate elementele ei. Suportul conține materiale ilustrative amănunțite ale tuturor elementelor studiate. Scopul este de a oferi un instrument teoretic de bază pentru abordarea artei figurative.

Desenul este o imagine artistică prin care se conturează o viziune nouă asupra realității, datorită mijloacelor de exprimare specifice desenului.

După absolvire, studentul va fi capabil să creeze valori și să aprecieze valorile create de alții.

RECOMANDĂRI SPRE REALIZARE

De ce să învățăm a desena? Pe scurt, motivul ar fi – pentru că în desen este putere. Aceasta este prima treaptă spre a putea reda profunzimea emoțiilor, gândurile, concepțiile și adevărul cu ajutorul artei plastice.

Renumitele desene sunt plăzuite cu mult înainte de a atinge hârtia cu creionul. Scopul principal este să analizăm atent modelul, studiindu-l în amănunt. Înainte de a purcede la desenarea lui, în gând vom vizualiza și modela chipul modelului, ceea ce ne va ușura mai apoi transpunerea pe hârtie a obiectului propus spre desenare.

Arta este o magie. Însă în procesul de studiere, magie nu există. De sute de ani artiștii plastici folosesc metode concrete și tehnici de realizare artistice.

Întregul proces de cercetare și realizare în material a figurii umane este foarte complicat. Principala problemă în desenul de creație este redarea unui chip artistic în baza studierii naturii și punerea în evidență a particularităților caracteristice ale modelului. Este necesar să se urmeze principiul metodologic de bază aplicat la majoritatea programelor de studiu academic al desenului – de la general la particular și de la particular la general, la elaborarea unei expresii generale integrate, de a elabora un sistem de expunere laconică a consecutivității de realizare a imaginii – etapele de lucru.

Dezvoltând consecutivitatea metodică a lucrului la desenul de lungă durată a figurii umane, vom desfășura concomitent și legitățile de construire a corpului uman, metodele de reprezentare, principiile de modelare a formelor. Dezvoltarea abilităților practice de reprezentare a formelor pe suprafață are loc în procesul desenării după model viu.

Tot corpul nostru reprezintă, într-un fel sau altul, o riglă de măsurare. Cu mult timp înainte de crearea geometriei, oamenii au învățat să măsoare distanța în tălpi, pași, absolut strict corespunzând înălțimii corpului. Urmărirea proporțiilor și a sensurilor lor e întru-atât de principială, încât peste ele aproape că nu se poate trece, atât în artă și arhitectură cât și în multe alte activități. Iată de ce o atenție deosebită se acordă studierii unui obiect foarte important ca proporționarea.

Proporționarea este asortată studierii detaliilor mici, mâinilor, picioarelor, torsului și corelației cap – torace – bazin – membrele superioare și inferioare care formează ansamblul unui organism, la baza căruia se află scheletul – carcasa corpului uman.

La desenarea figurii este important modul de percepere a desenatorului. Se poate întâmpla ca proporțiile să fie exacte, dar asemănarea să nu se realizeze. Desenul va apărea mai curând ca o copie, dar nu ca o interpretare artistică, analitică. Astfel de cazuri apar când desenatorul este atras de toate trăsăturile modelului și pierde expresia și particularitățile lui. Or, noi tindem să realizăm din model o lucrare artistică, de creație. În lucrarea de creație contează mult viziunea artistului, stilului de interpretare – noțiuni obținute în urma unui îndelungat proces de studiere, de analiză a realității, de dezvoltare a memoriei vizuale.

Desenul poate exista doar pe un fundament dur, bazat pe un studiu profund. Fără bază nu este posibil să ne autoexprimăm în artă. O altă cerință este armonia. Pentru a realiza o armonie în desen sunt necesare atât uniformitatea, cât și diferența formelor, liniilor, ceea ce face desenul viu.

STUDIAREA ȘI REPREZENTAREA FIGURII UMANE

La baza studierii figurii umane stă scheletul, proporțiile și amplasarea musculară. Legitățile de modelare a unei figuri sunt aceleași ca și la modelarea altor figuri, se respectă aceleași reguli de executare: compoziția sau paginația, proporționarea, construcția etc. Integritatea viziunii și integritatea imaginii sunt problemele principale ale desenului. La studierea modelului ținem cont de linia orizontului care este, de fapt, linia ochilor.

La prima etapă de studiu apelăm la figura de ghips. În următoarea etapă trecem la modelul viu, care este un material vizual important și ideal pentru analiza figurii umane. La studierea modelului, în scopul dezvoltării și aprofundării cunoștințelor și capacităților, ne oprim la următoarele momente:

- Construcția generală și proporțiile;
- Corelația părților separate în raport cu celelalte și cu figura în general;
- Identificarea tridimensională a corpului;
- Legătura dintre figură și spațiu;
- Fenomenele ritmice ca fenomene ale mișcării formelor;
- Descoperirea legăturilor dintre formă, funcție și mișcare;
- Electronica corpului.

Anume pe modelul viu se pot identifica unitatea și bogăția conținutului confirmate științific. Fără studierea profundă a modelului și starea psihofizică al lui, fără a căuta unde și cum apar modificările de formă, fără pătrunderea în starea sufletească a modelului, desenele rămân imagini plictisitoare, neinteresante, cu adevăruri comune.

Procesul de studiu al modelului viu este alcătuit din următoarele etape:

✓ Analiza vizuală a modelului. Inițial vom studia modelul din mai multe poziții (frontal, profil, racursiu etc.), apoi vom alege poziția perfectă, schițăm câteva crochiuri, fără a delia formele.

✓ Compoziția în format a modelului. La plasarea în format a modelului căutăm echilibrul compozițional, ținem cont de mărimile optime, apoi începem cu o anumită consecutivitate a studia formele mari în întregime.

- ✓ Analiza trăsăturilor caracteristice ale modelului și analiza anatomic-constructivă a figurii.
- ✓ Plastica și raporturile formelor componente ale modelului viu.
- ✓ Modelarea formelor, volumului, detaliilor, spațiului.
- ✓ Accentele tonale, spațiale și conceptuale ale formelor.
- ✓ Generalizarea și integritatea modelului.

Să definim noțiunile generale cele mai des utilizate la efectuarea unui desen :

Construcția este – plasarea și corelarea reciprocă a formelor, structurarea lor conform anumitor legități și criterii: de la transpunere a formei mari spre detalieri și de la simplu spre compus. Interconexiunea (relațiile reciproce) părților de construcție se efectuează cu ajutorul liniilor de construcție, cum ar fi: axa de construcție, verticalele și orizontalele, liniile ce unesc elementele formelor volumetrică.

Corelația este – relația de similitudine dintre două sau mai multe forme și legătură reciprocă. În desen vom analiza corelația dintre detaliile corpului uman.

Plastica și raporturile formelor este – arta de a modela figura, de a trasa linia pe formă și prezentarea corectă a legăturilor dintre forme, datorită căreia valorificăm mărimile formelor, una față de alta.

Modelarea formelor, volumului, detaliilor, spațiului este – arta de a modela suprafețele, de a plasa tonul cu gradațiile lui după criteriile clarobscurului, arta de a modifica forma, a o influența pentru a căpăta rezultatul dorit.

Accentul tonal, spațiul și conceptul sunt – punerea în evidență a unui moment grafic, pronunțarea sau particularizarea anumitor părți ale desenului, scoaterea în relief a anumitor forme, acordarea atenției deosebite prim-planurilor, a anumitei probleme sau idei.

Generalizarea sau finisarea este ultima etapă a desenului, care include o analiză profundă a lucrului efectuat, o accentuare a prim-planului și diminuare a planurilor din spate. Cu cât se îndepărtează planul, cu atât tonul devine mai slab important. Prim-planul este mai vizibil, mai contrastant.

Pentru reprezentarea corectă, artistică a figurii umane avem nevoie și de un studiu profund anatomic al sistemului muscular și osos. Mușchii au proprietatea de a se contracta și de a se relaxa, asigurând mișcările corpului sau ale organelor. Fixarea proporțiilor și construcția anatomică stau la baza desenului, care este o sinteză a formei materiale și imaginației artistice.

De menționat că atunci când începem un desen trebuie să fim concentrați, să analizăm profund modelul, pentru a putea reda starea de spirit pe care vrem să o exprimăm, deoarece liniile vor face diferența. De exemplu, o linie groasă adaugă greutate, masivitate unui desen. Liniile subțiri creează o figură zveltă, grațioasă. Liniile drepte desemnează figuri distante etc. Desigur, fiecare pictor are o regulă a sa, conform căreia determină corect fiecare parte a corpului. Ne reamintim aici de desenul „Omul”, al lui Leonardo da Vinci, în care precizează exact ce proporții are un reprezentativ model:

- Lungimea brațelor în prelungire sunt egale cu înălțimea omului.
- De la linia părului până la partea de jos a bărbiei corespunde cu o zecime din înălțimea omului.
- De sub bărbie până în creștet reprezintă o optime din înălțimea omului etc.

Secțiunea divină este omniprezentă în proporțiile corpului uman. „Omul vitruvian” al lui Leonardo da Vinci – este ilustrativ în această privință. Astfel ombilicul împarte corpul în secțiunea de aur care se regăsește, de asemenea, și în rapoartele dintre: distanța de la ombilic la genunchi și de la genunchi la sol etc.

Toate părțile corpului sunt desenate simetric (reflecția oglinzii). Am dus o linie în partea stângă, îndată căutăm să o plasăm și în partea dreaptă a corpului, pentru a reda echilibrul și proporțiile corecte.

La redarea volumului sunt necesare trei măsurători: înălțimea, lățimea și adâncimea.
(Setul întreg de reguli îl găsiți aici: http://en.wikipedia.org/wiki/Vitruvian_Man).

PROPORȚIILE CORPULUI UMAN

De concretizat că *proporționarea* este – precizarea corelațiilor proporționale ale formelor, respectarea unui anumit raport al dimensiunilor după canoanele clasice.

Din trecut și până în prezent putem vorbi de existența a trei canoane ale proporțiilor corpului omenesc:

- 8 (*opt*) *mărimi capete conținute în corpul omenesc ideal*. De acest ideal se apropie corpul bărbătesc. Or, se cunoaște că corpul bărbătesc diferă de corpul femeiesc. Diferența proporțiilor și particularitățile lor vor fi descrise mai jos. Acest canon este utilizat în majoritatea studiilor corpului omenesc care reprezintă raportul 1: 8.
- 7 (*șapte*) *mărimi capete conținute în corpul omenesc arbitrar*;

Corpul feminin, după canonul anatomic, este mai mic în înălțime cu jumătate de cap (în unele cercetări, cu 10 cm), de aici pornesc și unele particularități specifice genului frumos: talia, coapsele, bazinul. Au particularitățile sale și corpul copilului și al adolescentului, de aici pornesc canoanele după vârstă și sex.

Vom studia proporțiile figurii umane după canonul egiptean:

- Dacă am împărți înălțimea figurii în două părți egale, centrul va corespunde cu linia încheieturilor de la picioare, cu bazinul, partea de sus (*Simfiza pubiană*) (fig.1).

- Mai apoi împărțim fiecare parte iarăși în două părți, astfel căpătăm patru (4) părți egale. Linia de sus va corespunde cu *sfârcurile pieptului* și cu *axila*. Cea de jos va corespunde cu linia de sub genunchi (fig.1).

- Pătrimea ($\frac{1}{4}$) de sus o vom împărți, la rândul-i, în două părți. Așa vom găsi mărimea capului, care corespunde cu o optime. Deci, capul este a opta parte din corp (fig. 4).

- Dacă împărțim suprafața dintre bărbie și linia pieptului în trei părți egale, obținem lungimea gâtului, care va fi egală cu o treime din această suprafață. Acest punct corespunde cu locul unirii claviculelor (fig. 2).

- În continuare, suprafața dintre punctul unirii claviculelor și simfiza pubiană o împărțim în trei părți egale. Astfel linia de jos va corespunde cu linia taliei, la nivelul ombilicului (în popor, buricul), a doua linie corespunde cu linia de sub piept.

- Două treimi ($\frac{2}{3}$) luate din această suprafață, la bărbați, va corespunde cu lățimea umerilor. La femei, umerii sunt mai mici. Dacă la femei lățimea umerilor corespunde cu lățimea bazinului, atunci la bărbați lățimea bazinului corespunde cu claviculele (fig. 2).

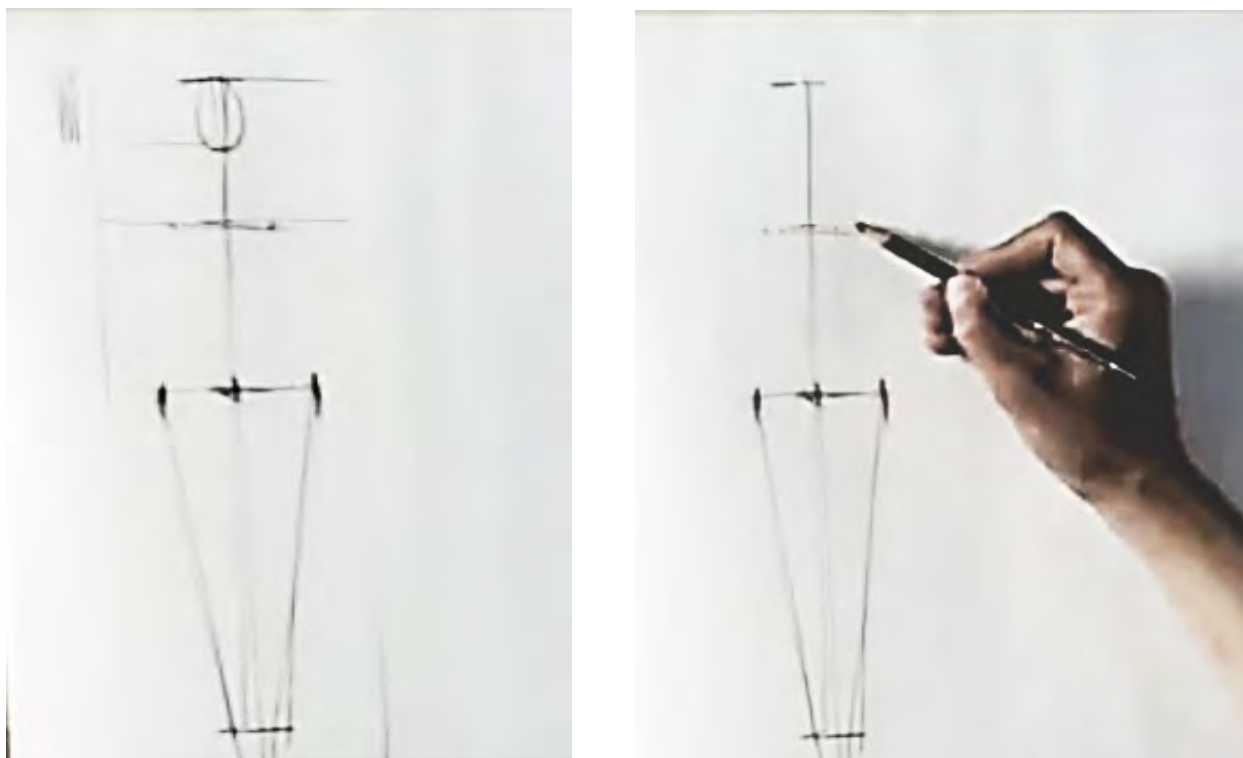

Fig. 1 Primele etape de construcție ale corpului uman

Fig. 2 Stabilirea proporțiilor

- Lățimea umerilor la bărbați corespunde cu trei (3) lățimi de cap, aceștea sunt mai dreupți, pe când la femeii sunt mai arcuiți în jos.
 - Lungimea mâinilor e până la mijlocul femurului, iar cotul corespunde cu linia taliei (fig. 2). Măinile (laba și falangele) la femeii sunt mai subțiri, mai fine.
- De specificat că picioarele la femeii sunt mai scurte, și anume, partea de la genunchii în jos – oasele *tibia* și *fibia*..
- Tibia* (pop., fluierul piciorului) treptat se îngustează, astfel glezna devine mai subțire, iar talpa piciorului mai mică (Fig. 2).

La bărbați, cutia toracică este mai scurtă, oasele, mai ascuțit conturate. Sternul (osul pieptului) este mai lung și mai puțin proeminent în față, ceea ce face cutia toracică mai îngustă.

Corpul bărbatului diferă de cel femeiesc și în regiunea bazinului. Partea de sus a bazinului este mai adâncă, de aici și șoldurile par mai înguste. Distanța de la bazin până la cutia toracică, sau partea de sus a corpului, este mai mică. Șoldurile la femei sunt mai late, iar picioarele se unesc cu corpul, sub un unghi mai ascuțit.

În figura 3 (partea dreaptă), vedem că cutia toracică la femei este închisă ca formă, pe când la bărbați este deschisă. În poziție de drept, coloana vertebrală la bărbați este mai dreaptă, astfel există senzația că bărbații sunt puțin gârboviți, cu fața ușor înainte. De cealaltă parte, coloana vertebrală la femei este mai arcuită la nivelul taliei, astfel cutia toracică pare a fi înclinată ușor pe spate. De aici și percepția optică a pieptului ieșit în față, iar capul lăsat pe spate.

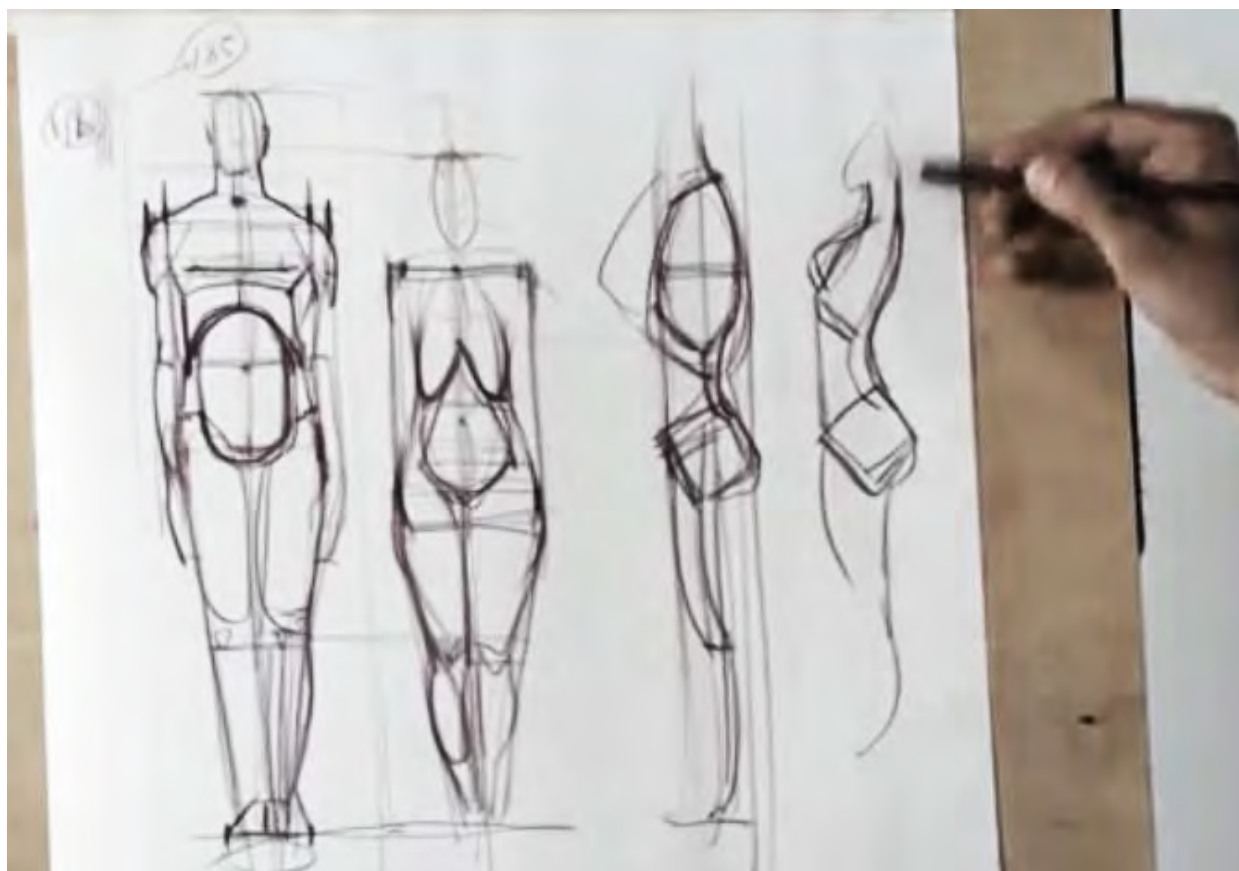

Fig. 3 Diferența dintre corpul de bărbat și corpul de femeie

Pentru a crea ceea ce nu a existat, trebuia o măsură, care nu era nevoie să fie căutată prea departe, pentru că măsura este însuși corpul uman, era natural să se măsoare totul raportat la corp. După Protagoras, „Omul este măsura tuturor lucrurilor”.

Majoritatea artiștilor folosesc „capul”, mai ales distanța de la vârful capului la bărbie, drept unitate de măsură a întregii figuri umane (fig. 4).

Această unitate de măsură utilă este, în mod rezonabil, standard și a fost folosită de mult timp de către artiști, pentru a stabili proporțiile figurii umane.

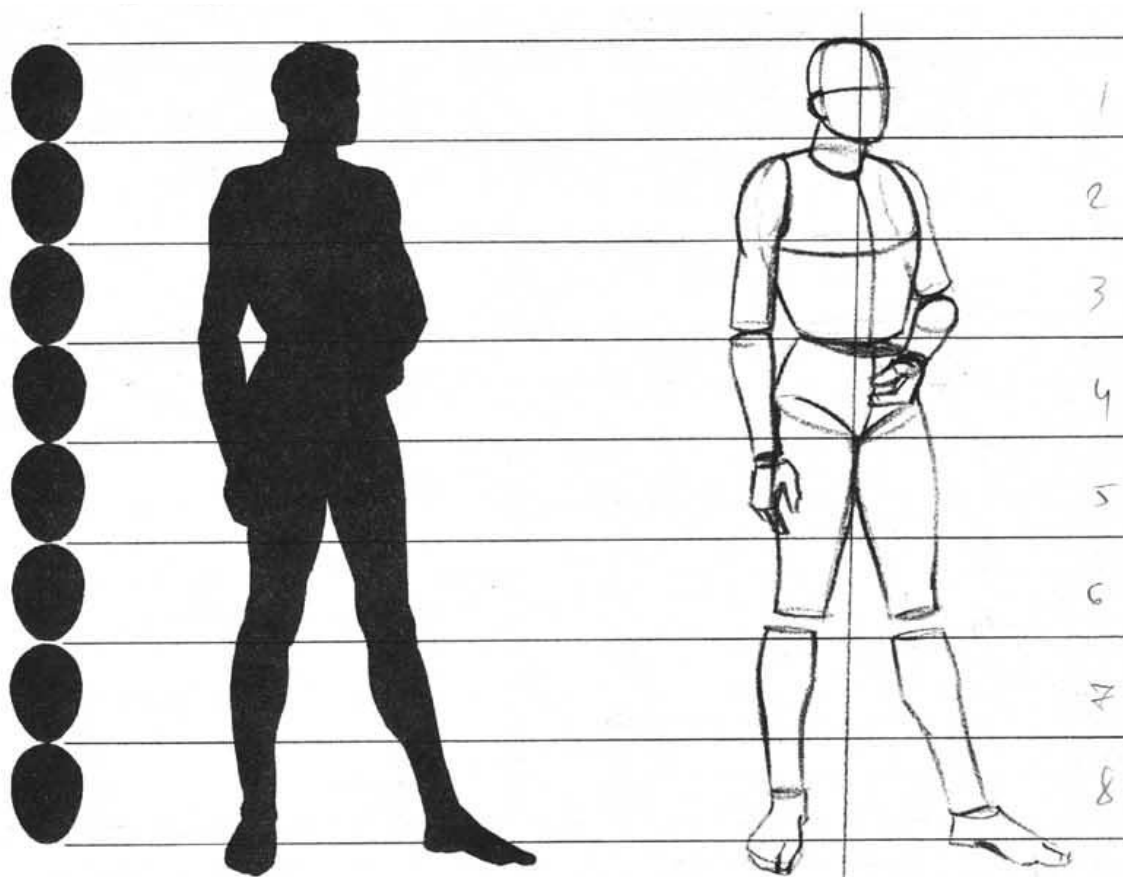

Fig. 4 Capul – instrumentul de măsură în proporționarea figurii

Capul poate avea doi indicatori de măsură: *poziția verticală* și *poziția orizontală*. Poziția verticală a capului este „măsura” cu ajutorul căreia se stabilesc toate măsurile verticale. Exemplu, artistul poate vorbi despre o figură cu opt capete, având în vedere că figura ideală a omului are înălțimea de opt (8) capete. Poziția orizontală se folosește la stabilirea proporțiilor orizontale. Exemplu – lățimea capului intră de trei ori în lățimea umerilor, la bărbați, și de două ori, la femei. Capul ca unitate de măsură este o metodă comodă la prima etapă de studiere a proporțiilor figurii umane.

De menționat că este inadmisibil să se efectueze un desen cu ajutorul compasului sau cu rigla. Doar ochiul și creionul sunt antrenate la măsurarea și redarea corectă a proporțiilor. Cu creionul și mâna întinsă măsurăm înălțimea figurii, aflăm de câte ori înălțimea capului intră în înălțimea corpului uman. Pentru a reda corect figura în mișcare sau pe șezute, antrenăm bine ochiul și memoria. Mai întâi studiem și fixăm bine în memorie schemele de construcție.

De reținut – desenul este doar percepția corectă a proporțiilor și raportul elementelor transpuse pe hârtie. Fața și trupul omului devin formele de bază ale plăsmuirii artistice. Perspectiva și anatomia plastică sunt două științe pe care nu le poate nega plasticianul care studiază arta desenului.

Corpul omenesc este alcătuit din forme sferice și cilindrice, reprezentarea cărora necesită aplicarea legilor perspectivelor liniare și spațiale. Obiectul complicat ca formă, mai întâi se simplifică, concepându-se sub diverse figuri geometrice (Fig. 5).

Fig. 5 Secționarea tridimensională a figurii

Construcția de bază demonstrează o idee foarte importantă: figura umană este alcătuită din forme simple, stilizate.

Să ne imaginăm o buturugă de lemn – întreagă, tridimensională, din care cioplim forma unui corp uman, treptat, pe etape. Inițial formele vor fi simple, generalizate, și, doar treptat, ne aprofundăm în studiu, modelăm formele mai detaliat. Dacă vor fi însușite fundamental redarea formelor principale ale figurii umane, vor apărea, simțitor, mai puține probleme la redarea detaliilor acestor forme.

În aceste imagini formele figurilor sunt secționate în părți, pentru a studia și evidenția elementele separat: capul, gâtul, mâinile etc. Toate aceste elemente sunt niște cilindre ușor deformate. Capul este o sferă sau oval, mâinile și picioarele – niște cilindre, talpa și laba mâinii combină forme cilindrice și conice etc. În dependență de situația liniei orizontului, a focarelor avem o multiplă variație de reprezentare a corpului omenesc și figurii umane.

Forma, modelarea ei plastică și caracterul de executare și reprezentare artistică sunt trei componente principale ale manierei artistului plastic.

O deosebită importanță, la realizarea practică a figurii în desen, îi acordăm echilibrului. Simțul echilibrului corpului uman este bine dezvoltat. Astfel, dacă mâinile se avântă înainte, picioarele automat găsesc un echilibru, printr-o mișcare în spate, și viceversa (fig. 6).

STUDIAREA DETALIILOR FIGURII UMANE

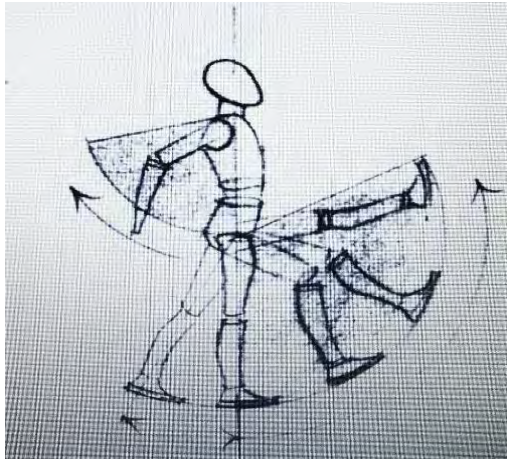

Fig. 6 Schema echilibrului

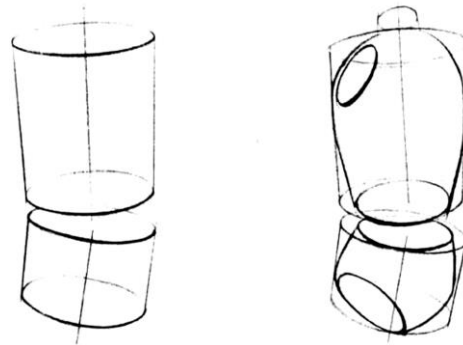

Fig. 7 Secționarea cutiei toracice

Trunchiul omului este, în esență, alcătuit din două forme, care sunt conectate la coloana vertebrală, ce furnizează mișcările musculare în toate direcțiile (fig.7).

Un rol aparte acordăm studierii mâinilor. La prima vedere palma mâinii este foarte complicat de desenat. Dar ea poate fi simplificată, descompunând-o în forme simple, de bază (Fig. 8, 9, 10).

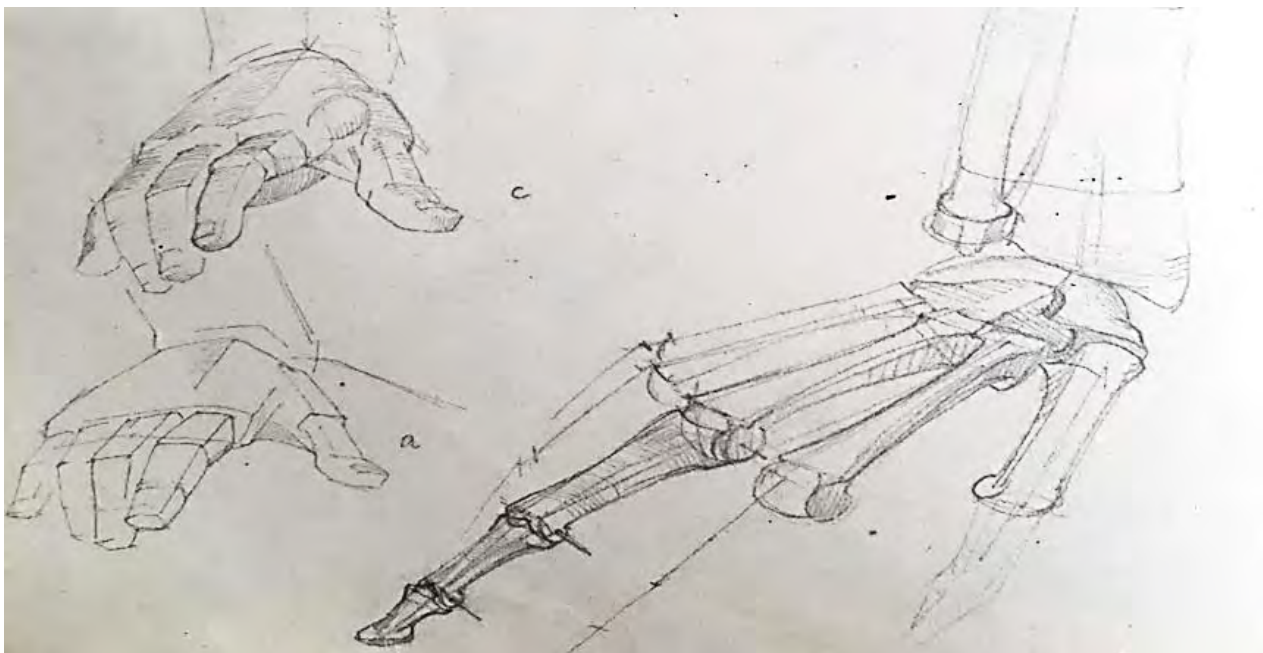
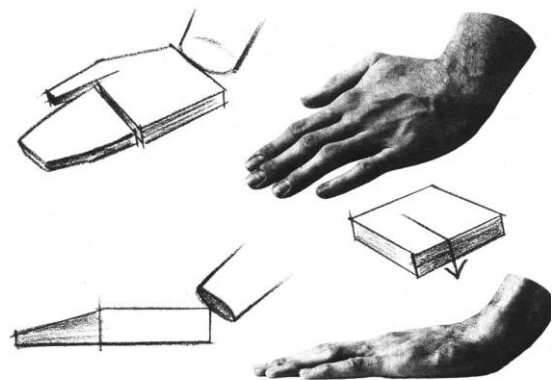

Fig. 8, 9 Structura și scheletul, mâinii

Falangele au formă mai pătrată decât ar părea la prima vedere.

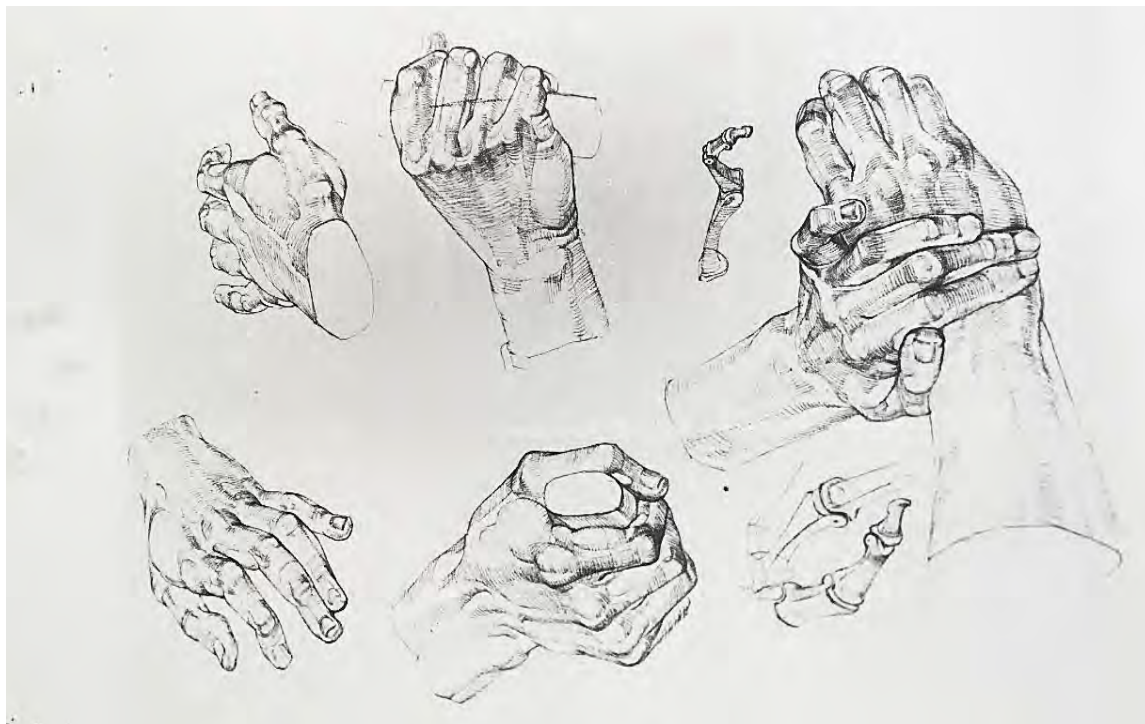
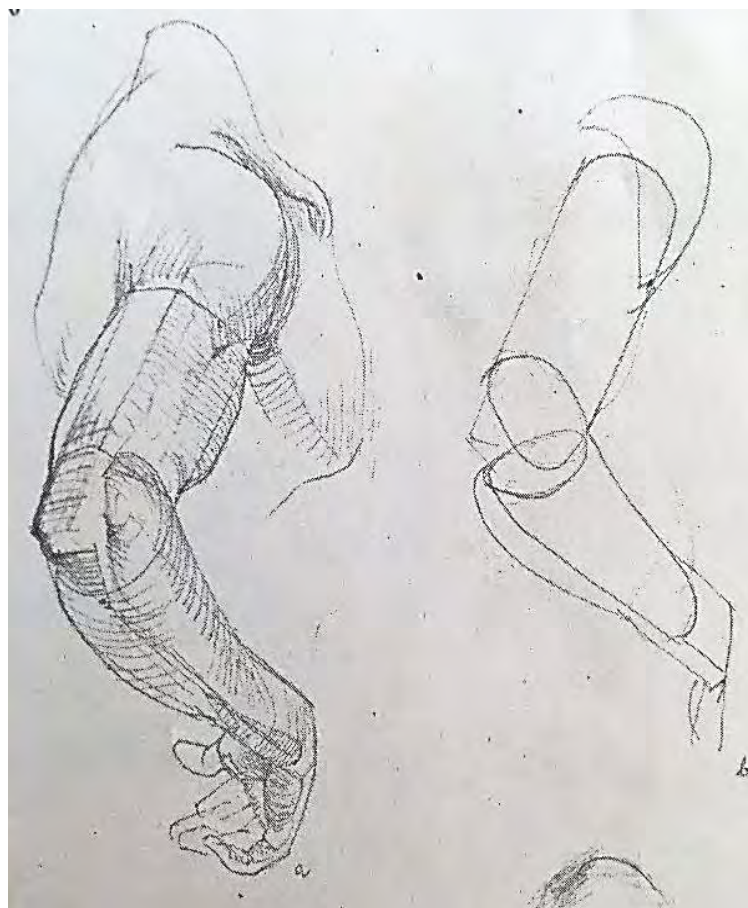

Fig. 10 Modelarea mâinilor

Degetele (falangele), în parte sau împreună, se contractă. Corpul degetului mare este mai masiv, dar are un specific – la el se contractă doar ultima falangă. Pentru a desena corect mâinile, studiem mai întâi construcția interioară, scheletul osos ce determină proporțiile.

Aceleași modalități de simplificare a formelor vom folosi și la modelare brațelor și antebrățelor.

În figura 11 este demonstrată metoda de studiere a formelor pe suprafețe, după studiul anatomiei pentru artiștii plastici, de Gottfried Bammes.

Fig. 11 Simplificarea, stilizarea și modelarea pe suprafețe ale brațelor

Membrele inferioare, ca și cele superioare, se modelează după același principiu. De reținut că membrele inferioare au rolul nu doar de a se mișca, ci și de a susține întreg corpul. De aceea, când le desenăm, adăugăm greutate și expresivitate în linii, pentru a părea durabile, flexibile.

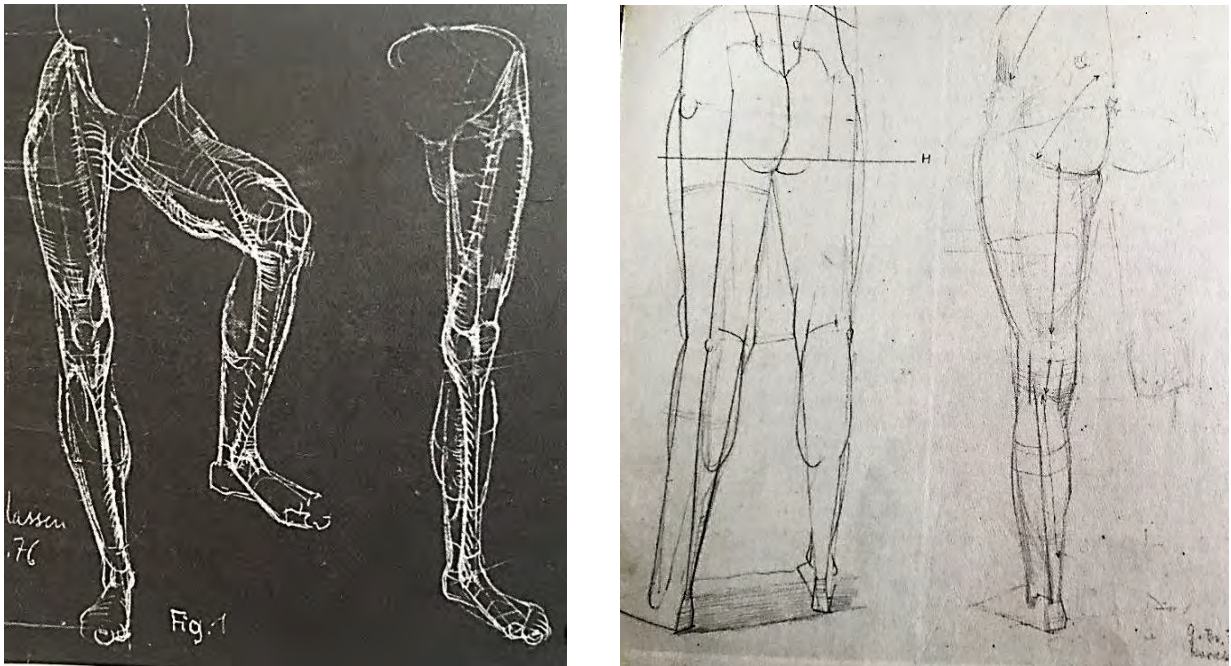

Fig. 12 Modelarea bazinului și picioarelor, după Gottfried Bammes

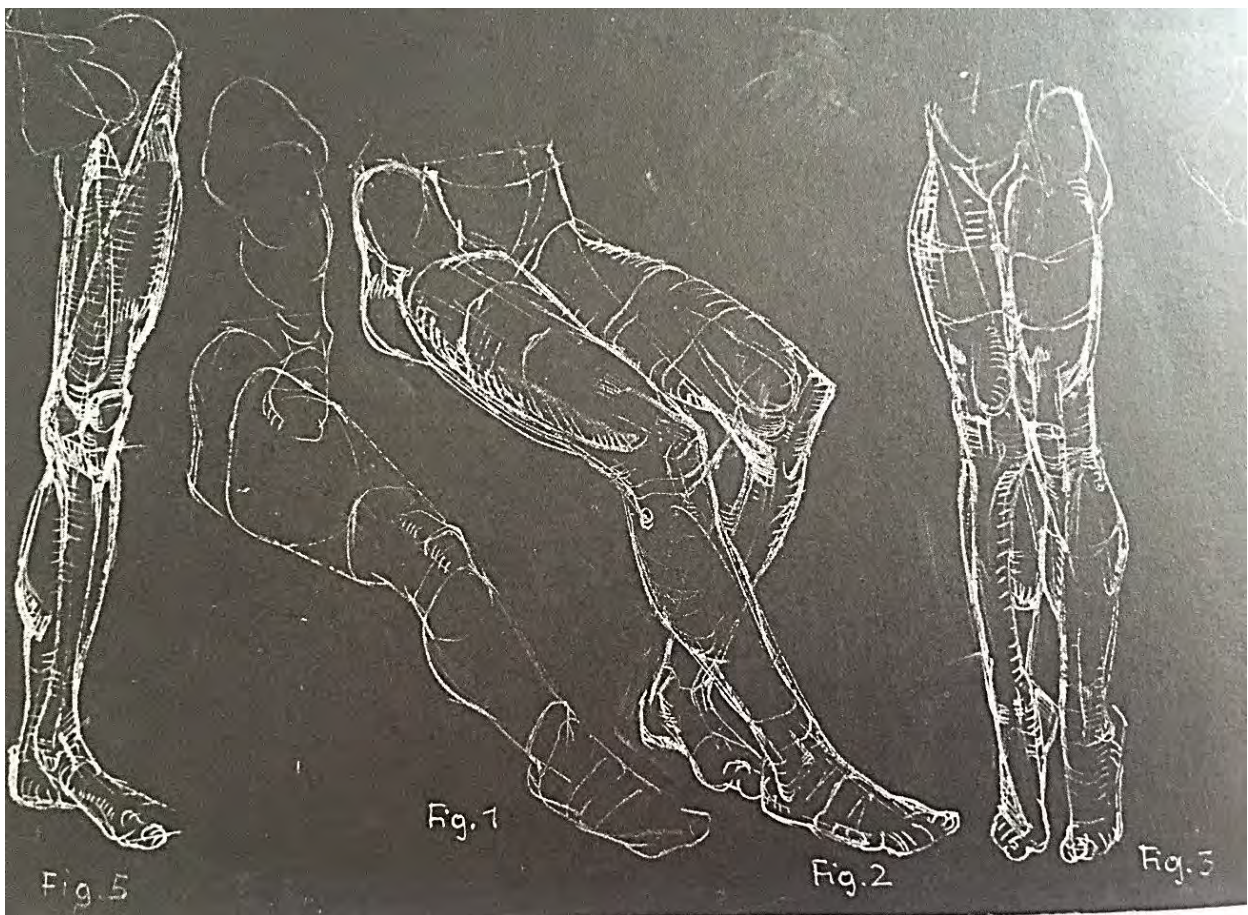

Fig. 13 Modelarea bazinului și picioarelor, după Gottfried Bammes

Gottfried Bammes – modelarea cutiei toracice (coșul pieptului), încheieturilor claviculelor cu omoplații, modelarea musculară a bicepsilor.

Nota bene: bicepsul este echivalent cu mărimea feței.

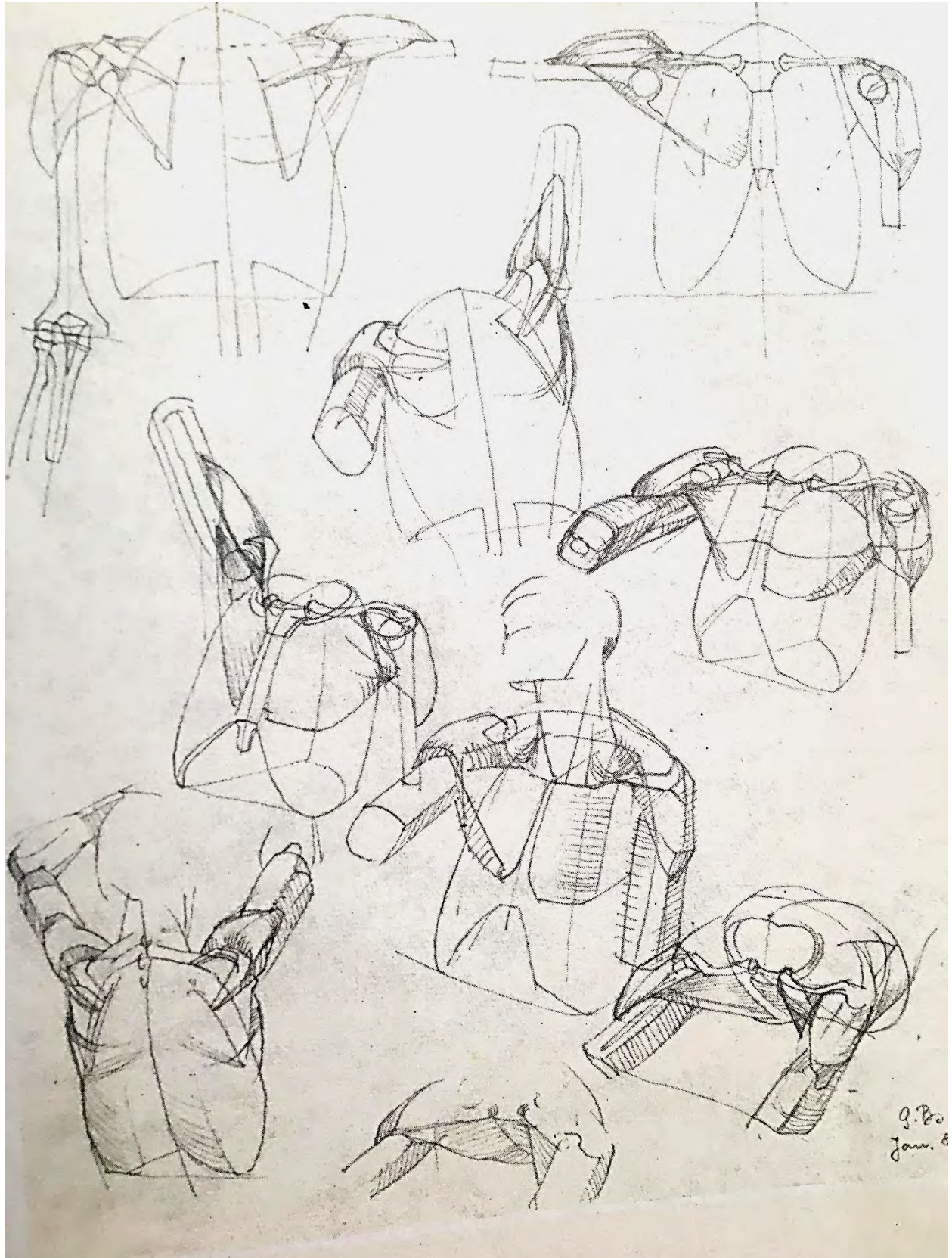

Fig.14 Construcția cutiei toracice (in diverse ipostaze)

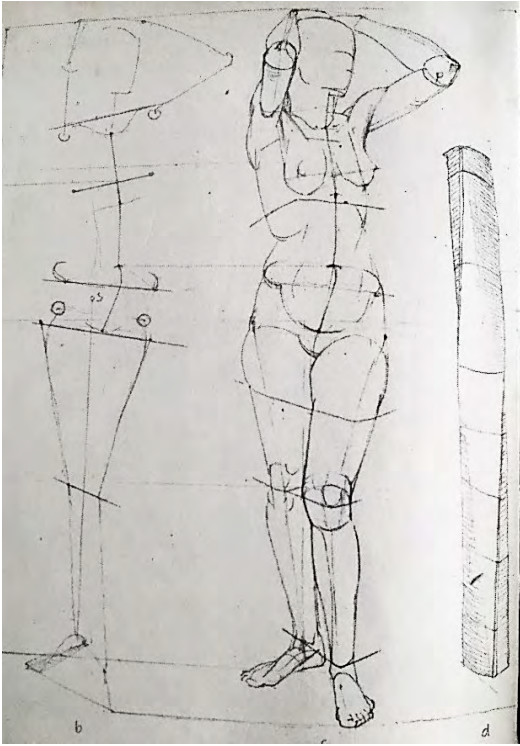
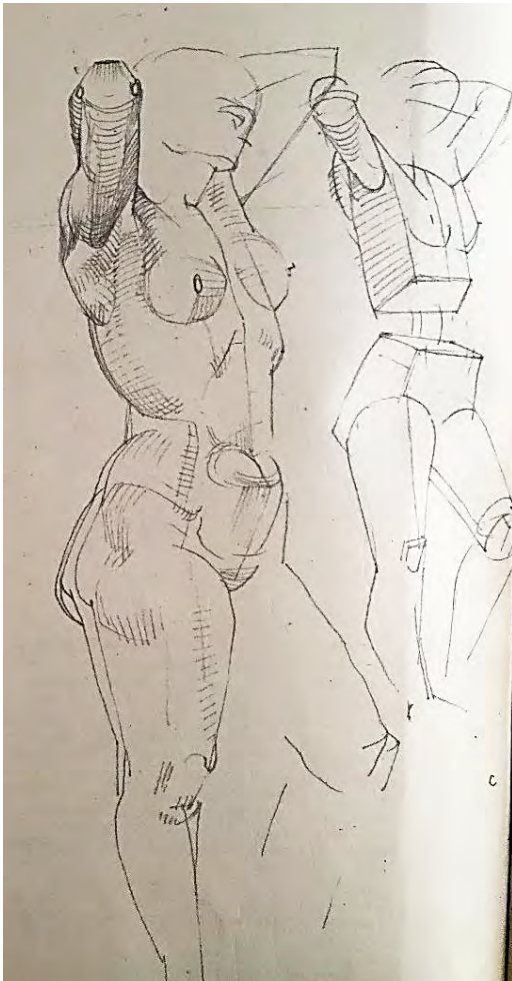

Fig. 15 Prima etapă a construcției

Fig. 16 Plasarea primelor tonuri pe suprafețe

Toate părțile corpului pot fi măsurate, asemănată sau comparate, (le comparăm între ele după un anumit principiu). Desenând figura, se analizează natura (figura) și se încearcă să se găsească logica construcției corpului uman, pentru că toate părțile corpului uman sunt într-o corelație reciprocă în întregime. În figurile 15 - 19 este prezentat studiul figurii umane aflat în diverse poziții, scheme de construcție, de stilizare și de modelare a formelor pe suprafețe.

De analizat cu atenție cum se schimbă forma, dacă figura se află într-o poziție culcată, sau dacă se află în racursiu. Atenție la liniile umerilor, liniile șoldurilor, la coloana vertebrală, la cutia toracică, bazin etc.

Alături de desene sunt demonstrate construcția încheieturilor, pentru a percepe mai bine cum sunt unite elementele figurii.

Fig.17 Principiile de modelare a corpului

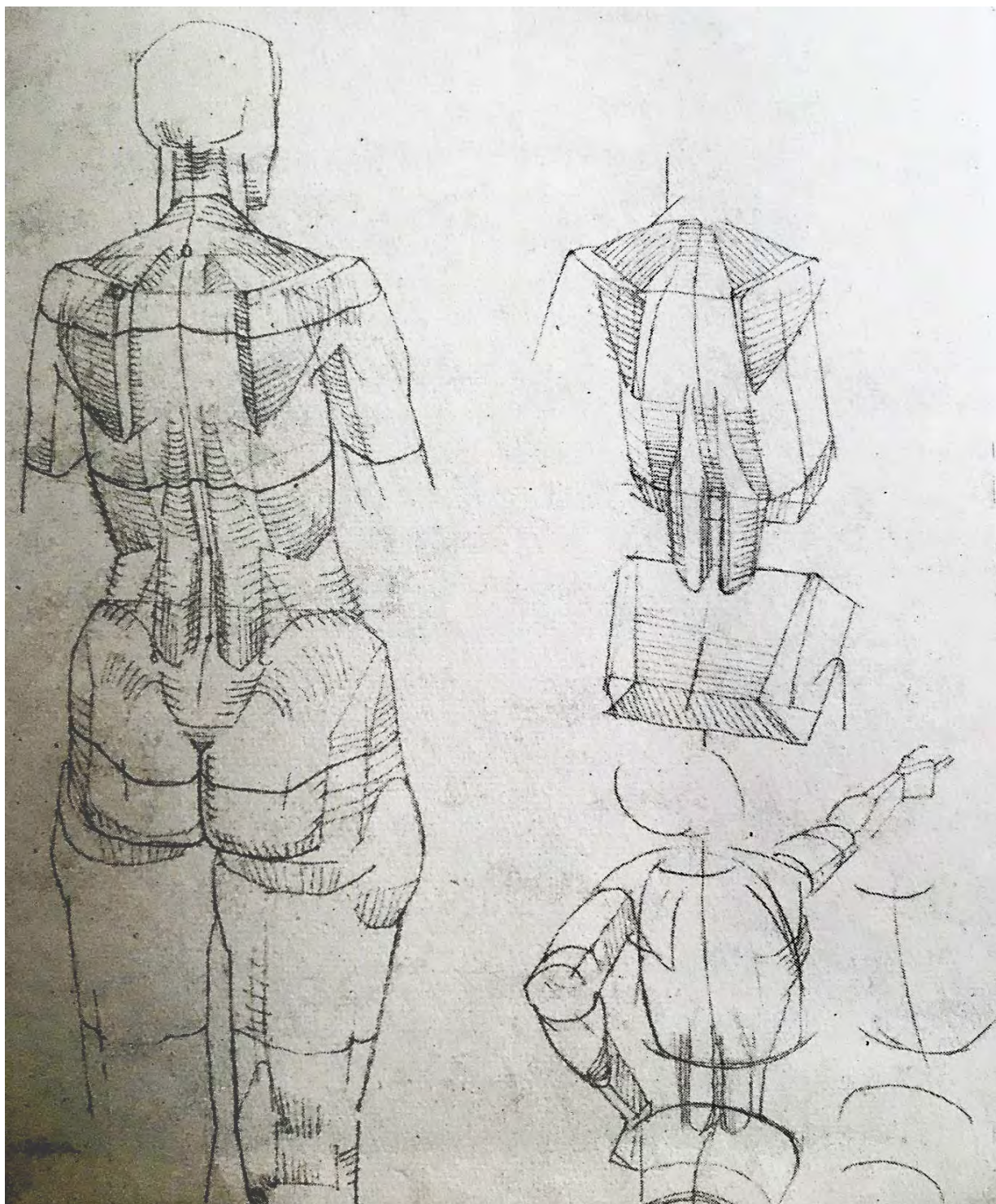

Fig. 18 Schema de modelarea a formelor pe suprafețe

Metoda studierii corpului pe suprafețe ajută la percepția mai corectă a formelor, deoarece sunt eliminate detaliile, iar ochiul este focusat pe redarea tridimensională, fără a fi sustras de detaliere.

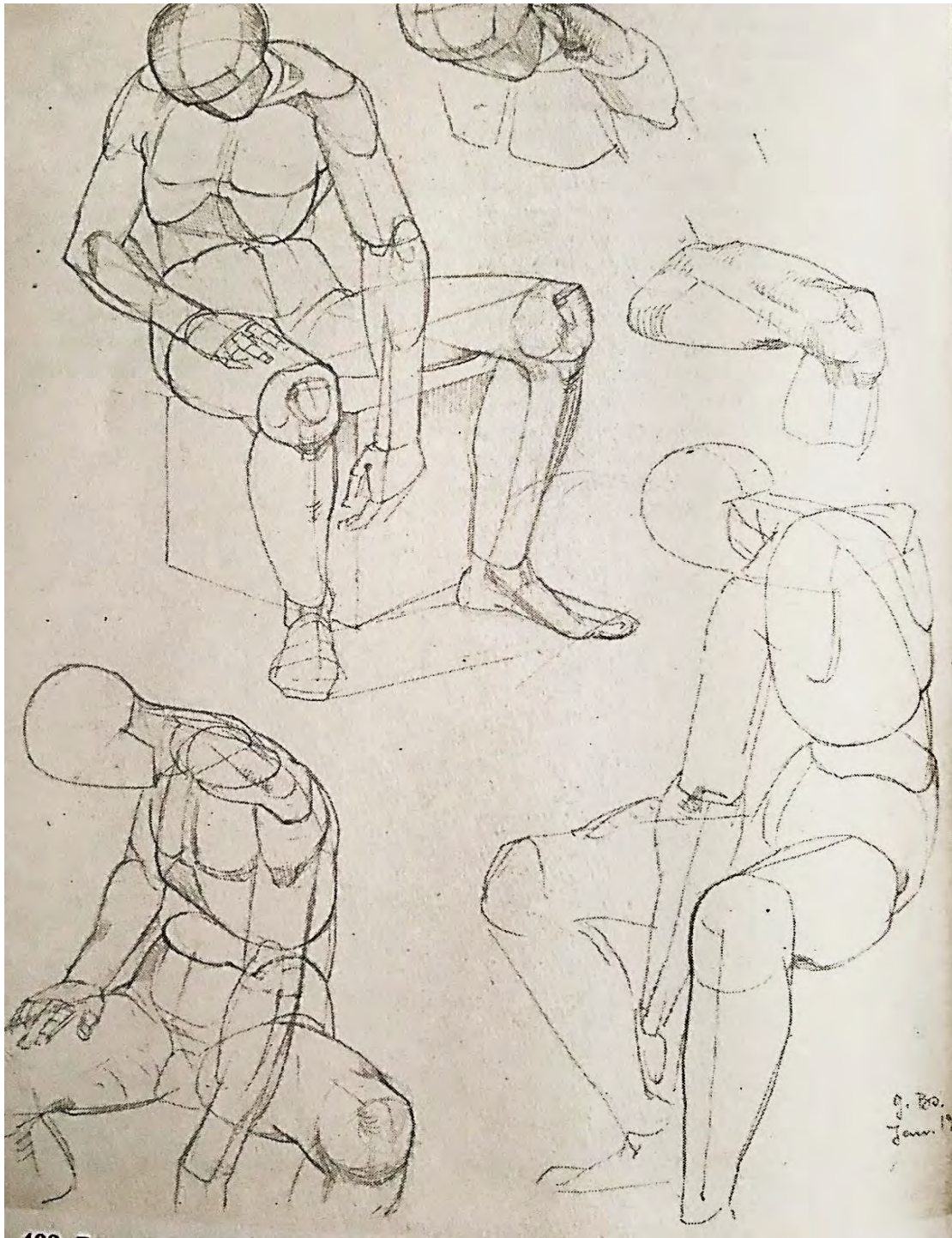

Fig.19 Construcția corpului aflat în „poziție șezut”

Așa cum simțul formei devine treptat o obișnuință pentru desenați, nu se mai apelează la executarea cilindrelor, cuburilor, sferelor, ori de câte ori realizăm un desen sau desenăm anumite părți ale corpului. În același timp, în procesul lucrului, mereu se ține cont de aceste construcții și scheme, ne gândim la ele, luăm în considerație structura lor.

Capacitatea de a filtra informația și a evidenția principalul este trăsătura distinctivă a unui artist iscusit. Determinați-vă ce rezultat doriți să obțineți! Astfel, fiecare linie trebuie să corespundă scopului urmărit. Pentru început ne concentrăm pe elementele generale. Liniile trebuie să fie mari și libere la maxim, pentru a pune baza modelării, în continuare, a detaliilor. De reținut un adevăr: nu doar noi creăm un desen, ci și el ne creează pe noi.

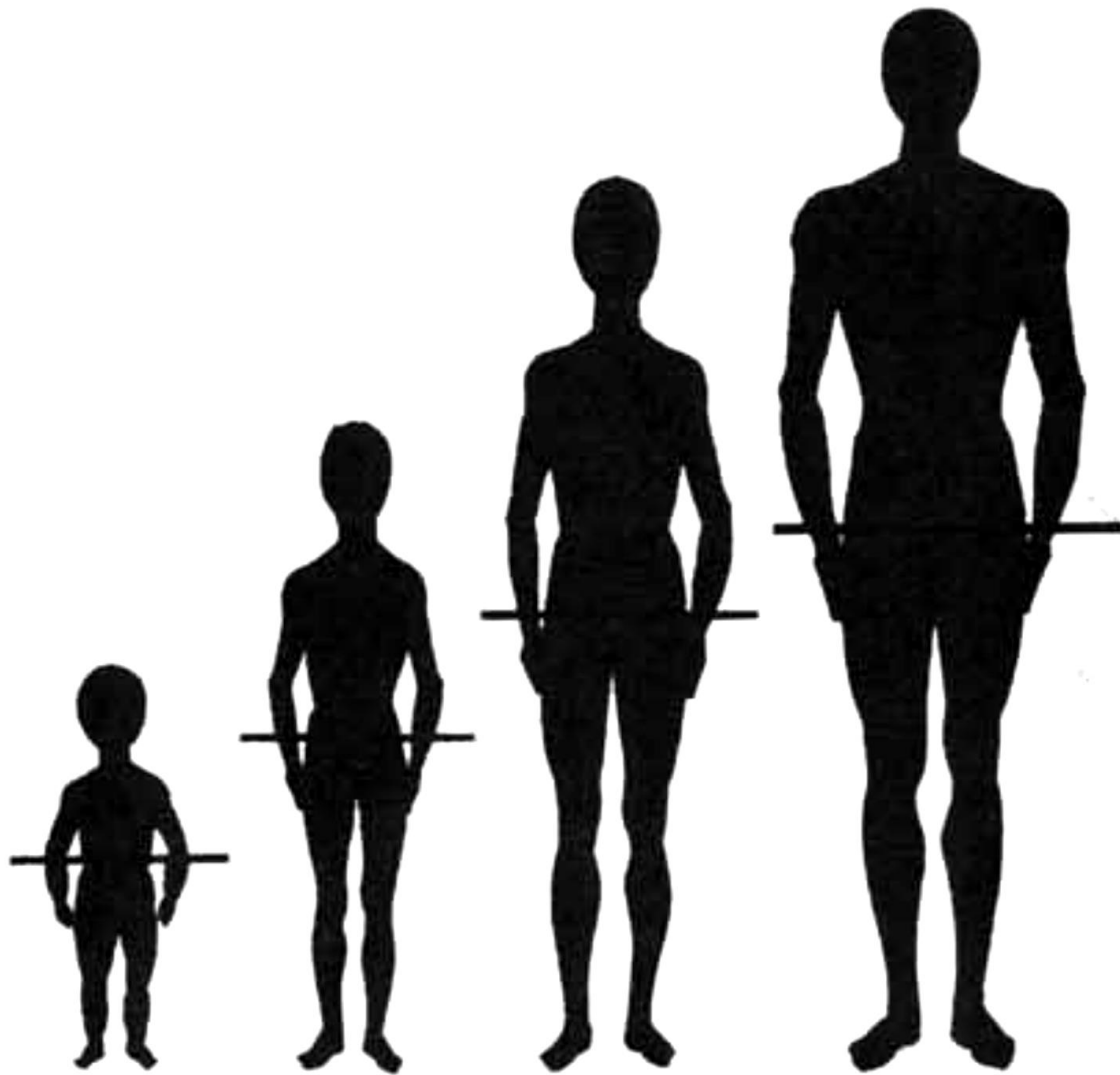

Fig. 20 Diferența proporțiilor după vârstă

Cât privește proporțiile copiilor, ele sunt mereu în schimbare, odată cu creșterea lor. La naștere anumite părți ale corpului sunt mai mari. Capul, de obicei, este destul de mare în comparație cu mâinile, picioarele, torsul. Pe la doi ani, înălțimea corpului este egală cu patru capete, picioarele încă sunt scurte, iar mijlocul figurii este undeva la nivelul stomacului. Cu creșterea în vârstă, picioarele se lungesc, astfel că linia de mijloc a figurii cade în jos. Pe la opt ani, ea este la nivelul șoldurilor. Treptat figura copiilor nu doar se alungește, dar și se lățește (Fig. 20).

Cu toate că până la moment nu am studiat trăsăturile individuale ale modelului, scopul nostru principal este de a reda oamenii vii, oamenii care respiră, se mișcă etc. Și dacă am învățat să ne imaginăm construcția principală a figurii, ca pe o combinație de cilindre, cuburi, sfere, atunci suntem pregătiți să realizăm următorul pas, mult mai captivant. Acest pas constă în combinarea, unirea acestor forme, pentru a reda figura în mișcare.

CUM REALIZĂM UN MODEL VIU?

Nu contează dacă desenăm figură de bărbat sau femeie, păstrăm același principiu general de construcție.

Mai întâi analizăm bine model ce urmează a fi desenat. Apoi începem cu plasarea liniilor preliminare, care determină mărimea, mișcarea, proporțiile figurii. Cu linii libere găsim mișcarea principală, apoi conturăm proporțiile, definim liniile umerilor și ale șoldurilor, precum și poziția capului. La prima etapă liniile acestea nu vor fi exacte. Vor avea loc modificări, corectări. Multe linii vor fi eliminate treptat, altele se vor transforma în volum (Fig. 21).

Desenul trebuie executat într-o manieră liberă, peste primele linii conturăm formele principale. Pe parcursul lucrului va apărea necesitatea de a schimba unele linii, de a corecta pe alocuri, de a șterge unele incorectitudini – acest proces e firesc și corect. Nu ar trebui să deranjeze acest proces, or, un desenator este mereu în căutarea reflectării cât mai bune a imaginii modelului. Nu ne străduim să ajungem la rezultatul final din prima.

Cercetăm și analizăm din când în când modelul de la distanță, pentru a vedea greșelile. Ne axăm pe mișcarea și poziția modelului.

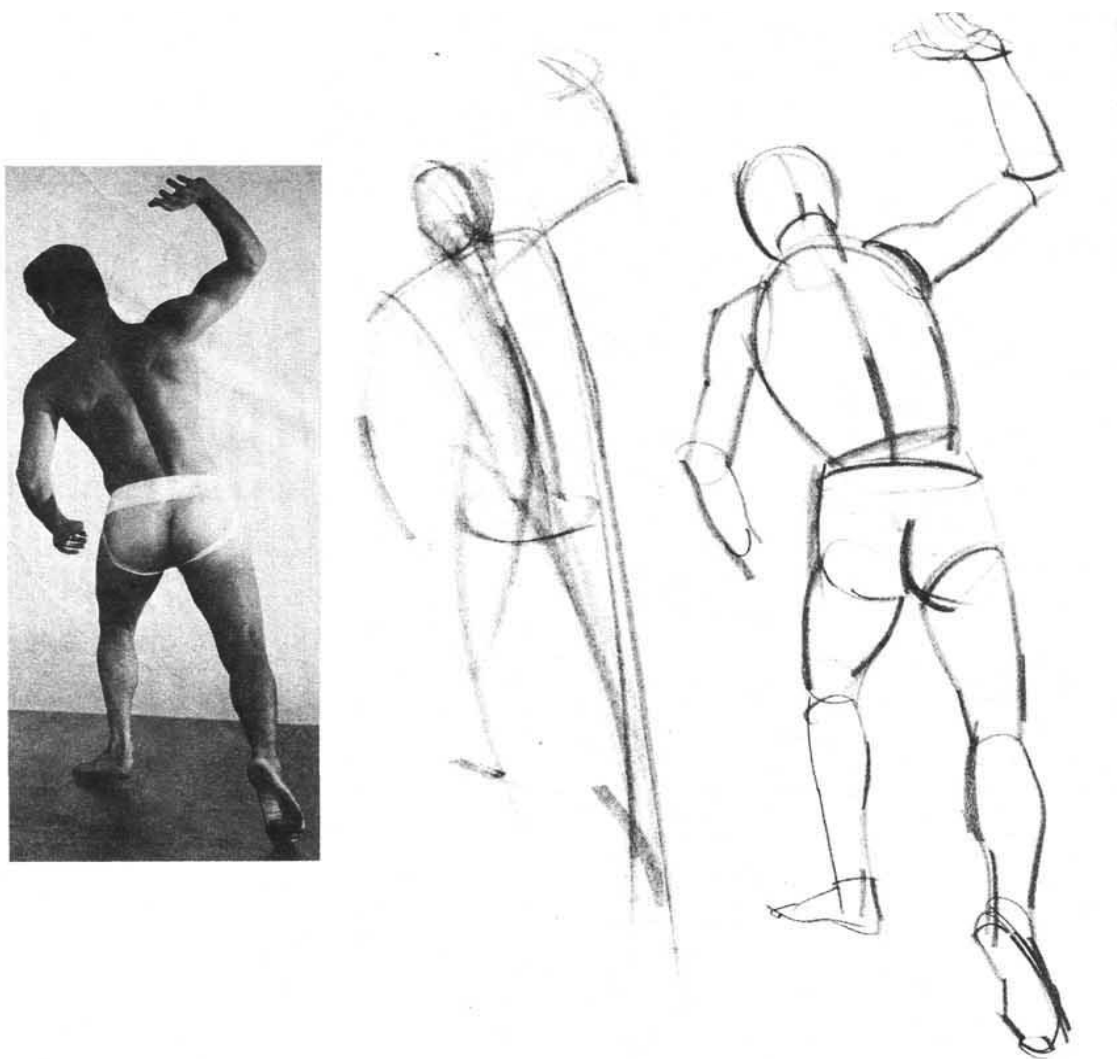

Fig. 21 Etapa inițială de studiu

CUM MĂSURĂM PROPORȚIILE FIGURII UMANE

Dacă te-ai întrebat vreodată ce fac artiștii atunci când se uita la ceva deasupra unui creion înalt, răspunsul ar fi – ei măsoară modelul (sau obiectul). Deci, un creion este un imens ajutor în căutarea proporțiilor modelului.

Folosind această metodă, este important să stăm în același loc, să menținem cât mai departe capul când măsurăm și să întindem brațul complet de fiecare dată când efectuăm o măsurătoare. Nu trebuie să fim prea aproape de model. Să ne amintim că unitatea de bază din desen (figură) este modelului, de sus în bărbie. Ținem creionul într-un pumn, cu degetul în sus și brațul întins pe deplin, închidem un ochi și aliniem vârful creionului cu vârful capului modelului. Glisăm degetul pe creion până când se aliniază cu modelul la nivelul bărbiei. Acolo avem unitatea de bază de măsurare pe creion. Repetăm acest pas ori de câte ori este necesar (Fig. 22).

Acum, pentru a afla cât de multe capete intră în modelul nostru, aruncăm ușor mâna, astfel încât vârful creionului să fie la bărbie. Observăm cu atenție punctul din figură care se aliniază cu degetul mare – aceasta ar trebui să fie aproximativ sub stern (2 capete – numărăm și capul însuși). Punem vârful creionului în acel punct și așa mai departe, până la picioare. Pentru a plasa aceste măsurători pe hârtie, facem pur și simplu șapte linii orizontale în ordine în jos pe hârtie. Fragmentul superioră va fi capul. Pe măsură ce începem să desenăm restul figurii, verificăm poziționarea punctelor cheie pe măsurarea capului. Unitatea principală poate fi, de asemenea, utilizată pentru a verifica dimensiunile și amplasarea relativă a altor părți ale corpului.

Fig. 22 Cum glisăm degetul pe creion

Utilizați „scara”, pe care am stabilit-o, cu înălțimea, pentru a judeca distanța corectă pe hârtie. Încercarea de a privi fizic altfel ajută la depășirea stereotipurilor percepției. Una din metode ar fi – mijirea ochiului. Așa vom percepe obiectul nu obișnuit, ci cu o privire artistică. Prin prisma ochiului întredeschis, pe retină cade mai puțină lumină și percepția vizuală se simplifică. Detaliile care sustrag atenția de la principal se atenuază. Esențialul se ascunde în formele mari și, mijind ochii, el este perceput mai clar.

CUM SE MĂSOARĂ UNGHIURILE ÎN FIGURA UMANĂ

Estimarea unghiurilor față de verticalele convenabile este o modalitate utilă de a verifica dacă direcția liniilor din poziție este corectă. O metodă sigură pentru măsurarea unghiurilor este utilizarea a două creioane, ca un fel de proiector. Un creion va servi drept verticală sau orizontală, în timp ce celălalt creion va fi aliniat cu linia modelului în acea parte care urmează a fi desenată. Pentru liniile verticale, unii folosesc o sfoară de care atârână un obiect mic drept greutate. Extindem o linie imaginară pe creionul înclinat, pentru a trage linia necesară. Si în cazul dat se lucrează cu brațul întins. Acesta este un mod excelent de minimizare a erorilor și de asigurare a unei cifre corect proporționale. Dacă este necesar de a verifica unghiurile, putem utilizam un cadru de ușă sau un colț. Treptat aceste măsurători se vor efectua imaginar, verificând în gând proporțiile, unghiurile etc.

Necesitatea realizării formelor corpului uman în perspectivă sau sub diferite racursiuri pune în dificultate desenatorul, deoarece problemele de executare se complică. Cel mai complicat este respectarea proporțiilor.

Fig. 23 Stabilirea liniilor de control

Figura în picioare este obișnuită ochiului, de aici și realizarea desenului e mai simplă. Pe când la modelarea figurii în „poziție culcat” (sau poziție într-o anumită mișcare), utilizarea legii „mărimea de opt capete” nu mai e valabilă.

Probabil cea mai simplă cale în realizarea figurii culcate este de a măsura lungimea figurii în poziția care se află și a o desparte în două părți egale, apoi în patru părți egale, pentru a găsi drept raport noi puncte de control. La desenarea figurii umane în perspectivă este necesar să stabilim părțile corpului care se află pe aceleași linii.

Desigur, nu există o modalitate corectă sau greșită de desen. Pentru mulți este mai ușor să deseneze mai întâi conturul și apoi să plaseze umbrele. Dar poate fi utilizat și un alt mod –

combinat, lucrăm paralel cu linia și tonul. Experimentăm cu diferite metode de desen, până când o găsim pe cea mai convenabilă pentru noi.

Fig. 24 Construcția figurii în „poziție culcat”

În toate desenele este obligatoriu să se observe că figura constă din forme întregi, tridimensionale. Să se țină cont de poziția figurii, perspectivă și proporții. Liniile care se intersectează și se suprapun sunt mai importante (Fig. 24,25).

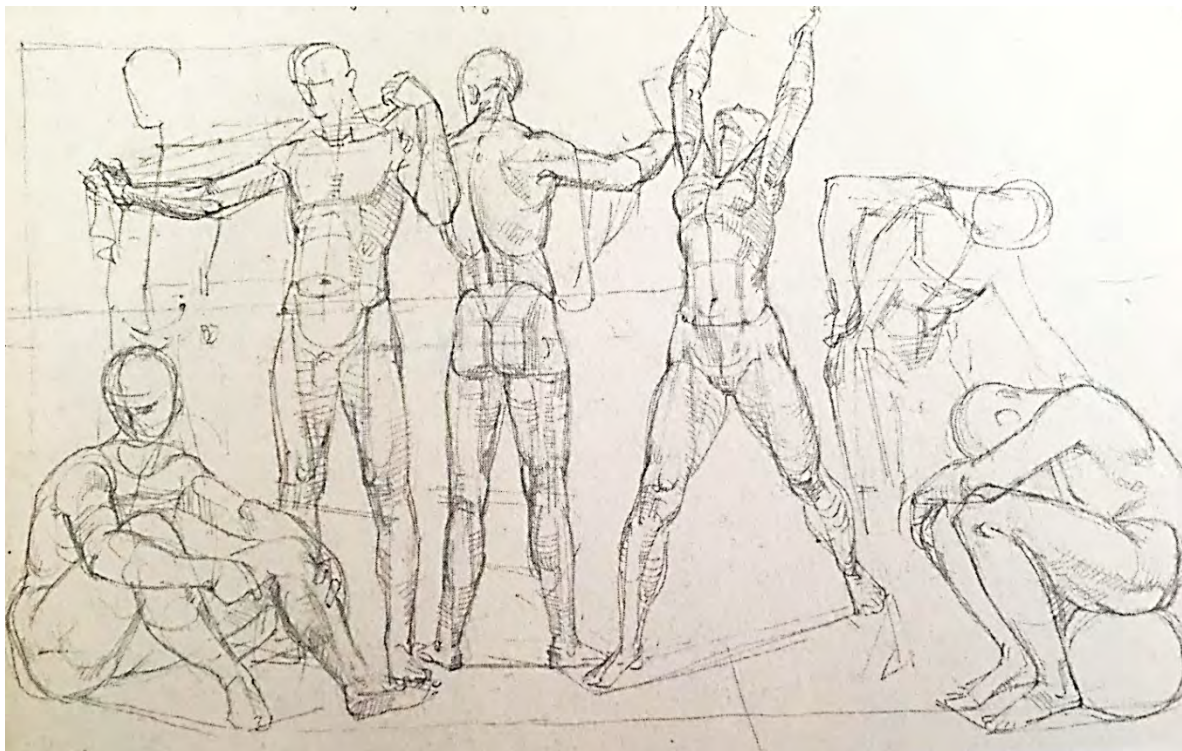

Fig. 25 Scheme de modelare a formelor în diverse poziții

O bună practică este studierea corpului în diferite ipostaze pe care le observăm zilnic, evidențierea anumitor trăsături caracteristice individuale, dând personalitate fiecărui individ. Studiul anatomiei este fundamentul desenului. Cunoașterea construcției anatomice ajută la desenarea figurii după memorie. Ne va ajuta să nu fim marginalizați de realizarea câtorva poziții, ci vom fi capabili și încrezuți să desenăm figura în diverse ipostaze.

Relațiile proporționale pătrund prin toate manifestările vieții, chiar și creșterea oricărei plante se supune unei logici foarte strict proporționale. E logic ca, din start, intuitiv, omul să creeze orice obiect, mergând anume în baza proporțiilor cu care este obișnuit, măsurând propriul corp.

Pornind de la desenul pregătit pentru o lucrare, până la dobândirea valorii autonome, de la desenul creat din linie de contur la desenul modelării formei, acesta capătă o valoare estetică. Linia, gestul, codurile liniare, urmele și tehnica instrumentelor, aptitudinile desenului, expresivitatea, subiectul și forma alcătuiesc o complexă constelație încorporată în crearea desenului.

Sunt multe metode de realizare a desenului. Începem cu teoria, deoarece ea este mai importantă ca tehnica. Dacă e să studiem capodoperele marilor artiști plastici, vom observa că dedesubtul capodoperelor ascund adevăruri veșnice. De exemplu, un desen foarte bun demonstrează un studiu profund al proporțiilor, al compoziției, al gradației tonale și armoniei și o jonglare reușită cu aceste noțiuni. Procesul de studiu al tuturor acestor elemente pare a fi un proces îndelungat, însă ele sunt baza creațiilor. De aici și necesitatea de a pierde mai mult timp studierii proporțiilor și modelării formelor desenului, care pune baza unei creații de viitor.

Foarte important este să înțelegem, să surprindem principala linie a gestului. Ca acțiunea să pară mai realistă, figura e necesar să pară nebalansată. Direcția luminii sau umbrelor poate accentua poziția sau mișcarea. Contează foarte mult accentele în redarea mișcărilor, accentuarea anumitor părți ale corpului uman în așa fel încât să descrie mai pronunțat mișcarea. Permanent se atrage atenția la unghiurile de înclinație ale umerilor în raport cu linia șoldurilor

Pentru a reda figura în mișcare, în acțiune e necesară o abordare liberă a desenului, fără a intra în detalii, fără a fi atras de detalierea formelor. Acțiunea are trei momente:

1. *pregătirea pentru mișcare,*
2. *mișcarea în sine*
3. *cum se întâmplă mișcarea.*

Dacă facem o incursiune prin galeria marilor clasici, atunci observăm că Michelangelo era maestru în redarea momentelor unu și trei: pregătirii către o mișcare și cum se realizează mișcarea, pe când Rubens era maestrul redării mișcării în sine.

Desigur, fiecare desenator are stilul sau maniera sa individuală de realizare a unui desen.

Fig.26 Etalarea materialului necesar de studiu pentru a ajunge la produsul final

Această imagine este un exemplu bun în care sunt etalate etapele de studiu asupra unui desen. Mai întâi studiem anatomia corpului, scheletul uman. După care studiem anatomia musculară, plasarea lor pe cadru muscular. Realizăm desene după modele din ghips și doar în final trecem la modelul viu, după natură (Fig. 26).

Pentru a studia mușchii corpului, putem apela la imaginea lui Hercule, care impresionează prin relieful pronunțat al mușchilor. Desigur, în mod natural, aceste forme, la persoanele obișnuite, sunt mai slab evidențiate. În deosebi la femei musculatura este mai slab pronunțată.

Mușchii aflați în stare de repaus sunt relaxați și de aici și mai puțin proeminenți, iar atunci când ei sunt în mișcare, formele se măresc, capătă un contur mai evidențiat.

MODELAREA FORMELOR CU AJUTORUL LINIEI ȘI TONULUI

Cine nu stăpânește forma eșuează ca artist.

Un desen de studiu ori artistic nu poate fi executat fără cunoștințele specificului clarobscurului, a sursei de lumină, de care depind varietățile tentei și tonului și care ajută la modelarea formei. *Clarobscurul* este un procedeu grafic și pictural prin care se redau volumele cu ajutorul efectelor de contraste puternice, prin distribuirea gradată a umbrei și luminii.

Acordăm o atenție deosebită zonelor de umbră și lumină de pe modelul nostru. Desigur, decidem dacă avem o compoziție pe orizontală sau verticală și așezăm hârtia corespunzător.

Tot corpul se modelează după principiul modelării sferei. Modelul poate avea una sau mai multe surse de lumină. În cazul când există două sau mai multe surse de lumină, specificăm care lumina e mai puternică, mai aproape de model și din care parte bate direct pe suprafețe. Astfel, a doua sursă va fi mai slabă și, respectiv, gradațiile tonale vor fi mai slabe. Pentru începători e de dorit să se evite o luminație palidă, obscură.

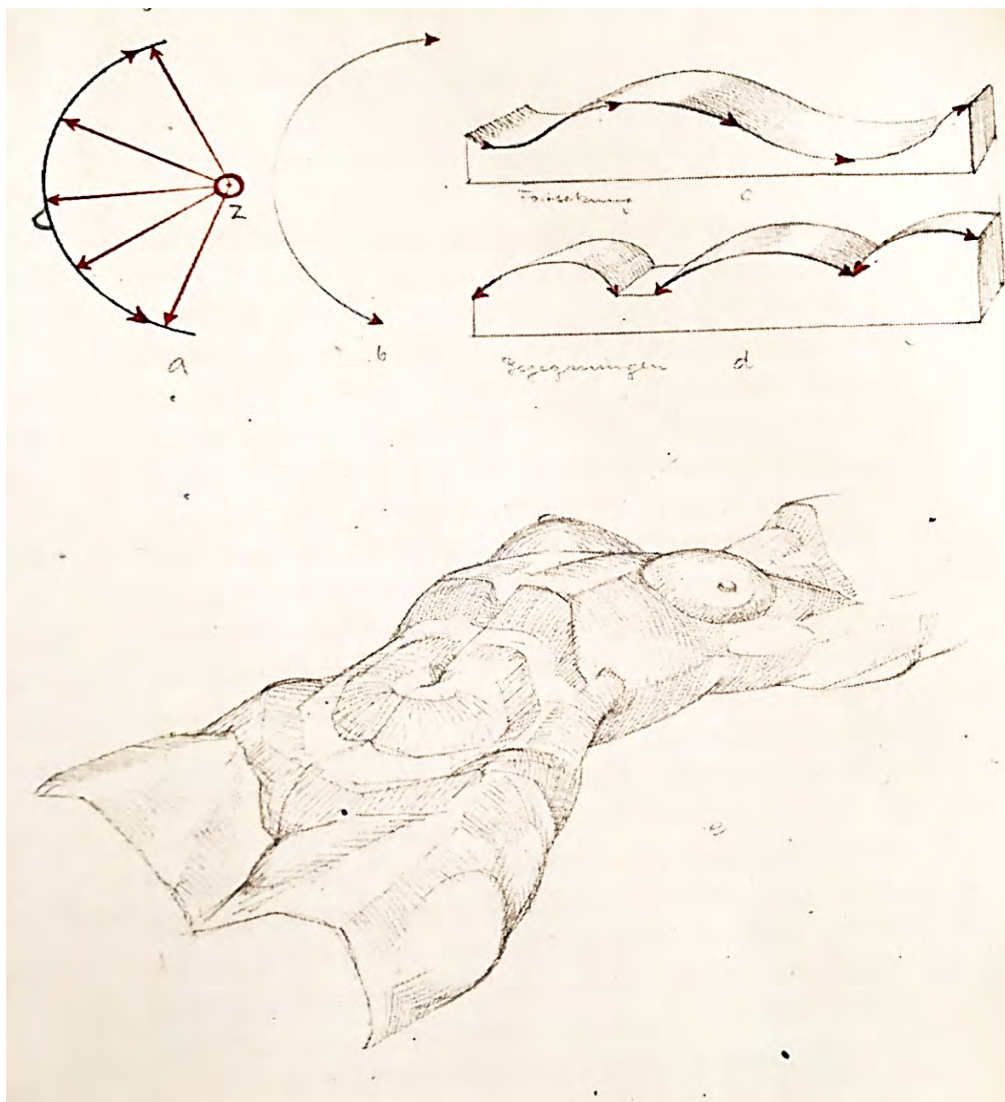

Fig. 27 Redarea iluziei de volum

Modelarea pe suprafețe este cea mai bună metodă de a studia și percepe forma.

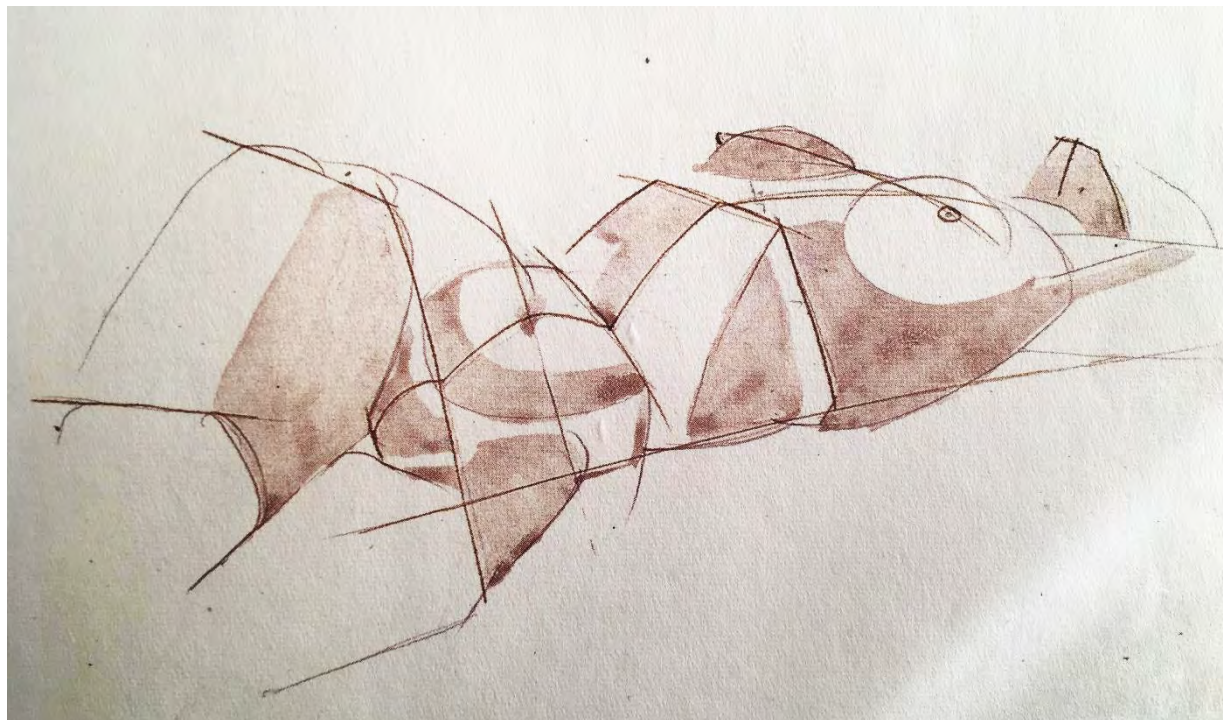

Fig. 28 Determinarea, cu ajutorul umbrei, a suprafețelor mari

Gottfrid Bammes a scris și a ilustrat practic tratate întregi, unde demonstrează detaliat, viitorilor artiști plastici, cum se modelează formele figurii umane.

Fig. 29 Exemplu de modelare a formelor complicate, după Gottfried Bammes

TEHNICI DE HAȘURARE ȘI MODELARE A FIGURII ÎN DESEN

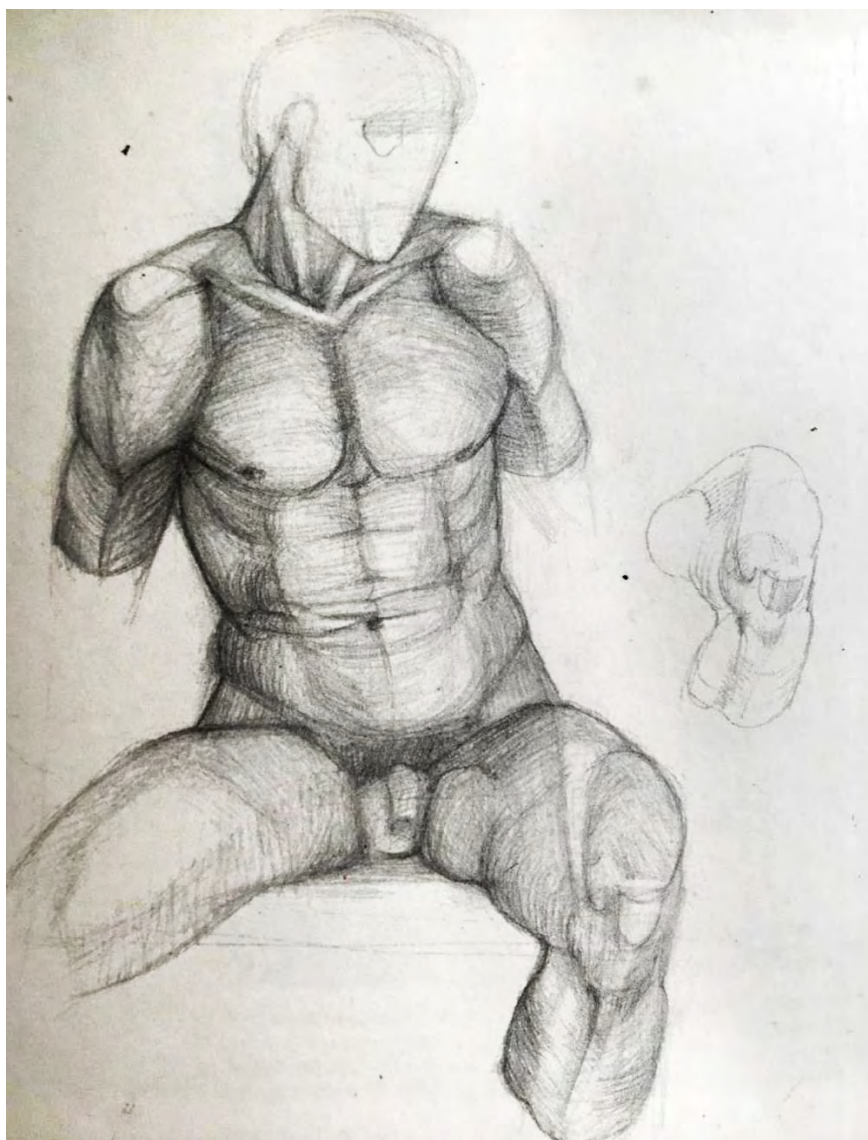

Fig. 30 Modelarea pe suprafețe a corpului

Tehnica hașurării poate fi diversă. *Hașurile încrucișate* – este una din cele mai utilizate tehnici de hașurare. În desen, efectul de umbră și volum poate fi redat prin intensitatea nuanței. De asemenea, volumul poate fi redat doar cu ajutorul liniilor. Fiecare artist întrebuințează tehnica ce îi este mai aproape: *hașură în cruce, linii aleatorii, pata de ton, contur sau hașură liberă, haotică* (Fig. 37, 38).

În prezent, figura umană continuă să fie reprezentată realist, stilizat, sau abstract. Cea mai frecvent întâlnită și cea mai detaliat studiată metodă de realizare a unui desen este metoda clasică, academică, realistă (Fig. 31-36). În următoarele imagini avem desene realizate în această tehnică, dat interpretate stilistic diferit. Forma este foarte bine modelată de jocurile de umbre și lumină. Linia intervine cu delicatețe să concretizeze pe anumite forme, pentru a fi scoase în evidență.

Fig. 31 Corp de bărbat. Desen academic, realizat de studenți ai Academiei de Arte, Sankt-Petersburg

Fig. 32 Corp de femeie. Desen academic, realizat de studenți ai Academiei de Arte, Sanct- Petersburg

La realizarea unui desen după model viu, este important să nu ne așezăm prea aproape de model, deoarece riscăm a percepe incorect proporțiile.

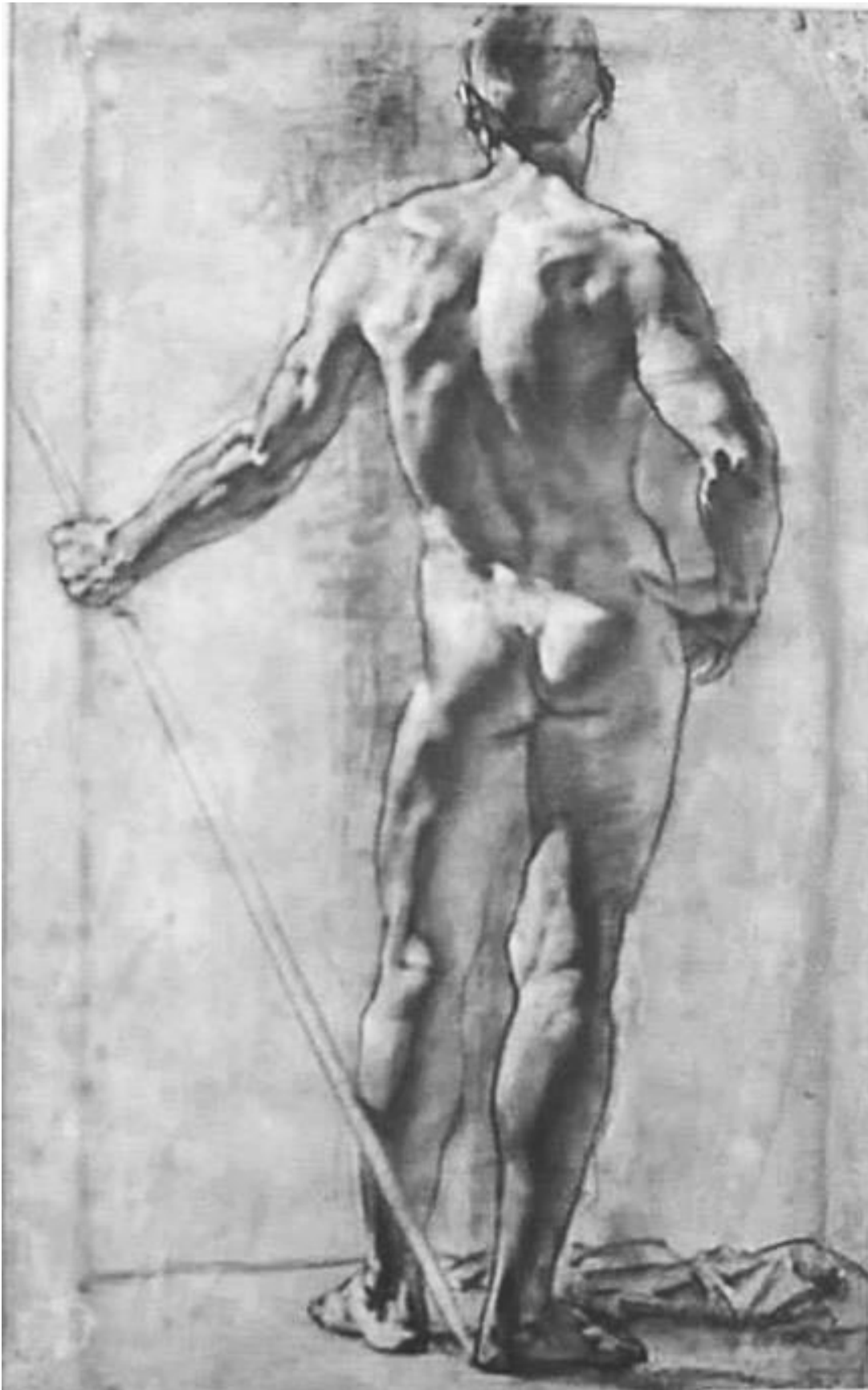

Fig. 33 Desen realizat în stil realist, academic

Realizarea volumul și modelarea figurilor sunt valorificate cu ajutorul luminii și umbrelor, contrastelor și a semitonurilor, plasarea lor corectă pe forme.

Fig. 34 Desen academic, realizat de studenți ai Academiei de Arte, Sankt-Petersburg

Fig. 35 Desene realizate în stil realist, academic

Tehnicile tradiționale ale desenului sunt însoțite de noi abordări, împingând de multe ori limitele desenului înspre ilustrație, animație, instalație, pictură, sculptură.

La baza desenului care imită natura se află o serie de forme exterioare, care împreună formează o realitate nouă asupra naturii. Dacă desenul după natură este un studiu, atunci natura va fi examinată cu atenție, urmărind detaliile, astfel fixându-se în conștiința noastră imaginea clară, care mai apoi poate fi interpretată, deformată, până la abstractizarea totală a ei. Să depășești limitele și canoanele, impuse într-o formă sau alta, duce la noi căutări, la noi întrebări, la altfel de desene.

Artiștii consideră în continuare desenul o abordare esențială, pentru a se adresa și a interacționa cu lumea de azi. „Să vrei să stăpânești pe deplin practica unei arte înseamnă să cucerești libertatea de a te folosi de ale ei mijloace, cu siguranță și dezinvoltură, afirmă Paul Valéry”.

Fig. 36 Stil realist, modelarea formelor în hașură

Venim în continuare cu materiale ilustrative executate în diverse tehnici: *linii aleatorii*, *contur sau hașură liberă*, *haotică*.

Fig. 37 Tehnica liberă liniară

În comparație cu desenul tradițional, aceste desene sunt în totalitate autonome, datorită generozității de a explora forma și expresia într-o diversitate de maniere.

Fig. 38 Tehnică haotică, joc de contur și pată

Pentru a te încuraja să te exprimi, să îți folosești creativitatea, inspirația, nu rămâne constrâns la creion și guma de șters. De asemenea, nu îți fie teamă să greșești. Sfatul este să folosești accesorii noi pentru exercițiile tale de desen.

În desenul tradițional avem o imitare a realității în plan bidimensional, în arta contemporană desenul se reafirmă, se redefinește, fiind mai mult legat de gândire, de inovație, de concepție, de tridimensional.

Fig. 39 Tehnică liberă creativă

După cum precizează Anne Ellegood, „desenul este o senzație, un sentiment, o atitudine”.

Fig. 40 Tehnică liberă creativă. Redare sculpturală a formei

Fig. 41 Tehnică liberă creativă – jocul luminilor și umbrelor. Redare picturală a formelor

În imaginile 39 – 42 sunt expuse desene realizate într-o manieră artistică, creativă, unde linia jonglează foarte bine cu pata de ton. În operele artiștilor figura umană apare mai abstractizată. Dar stilizarea și abstractizarea nu înseamnă voalarea formelor din cauza necunoștinței subiectului. Dimpotrivă, stilizarea cere cunoștințe profunde a cunoașterii corpului uman. De la artist se cere cunoașterea perfectă a construcției scheletului, a structurii musculare, care formează relieful corpului. Deci, artistul stilizează figura umană în cunoștință de cauză.

Fig. 42 Tehnică liberă. Jocul cu pata și linia

Desigur, pentru a ajunge la astfel de rezultate, este necesar de studiat enorm, de realizat o multitudine de lucrări practice după modele vii: schițe, crochiuri, desene de scurtă durată. Ele au o importanță considerabilă în procesul de studiu al corpului uman, deoarece dezvoltă imaginația, fantezia și măiestria plasticianului. Este nevoie de experiență vizuală, creativitate, emoție, atitudine, disponibilitate și sensibilitate în redarea unui desen. Ochiul și mâna necesită a fi antrenate în continuu.

Artista contemporană Silvia Băchil consideră că desenul este o apariție în mișcare, o abatere nuanțată, care atrage indirect atenția asupra obiectului. E greu să nu fii de acord urmărind aceste imagini artistice.

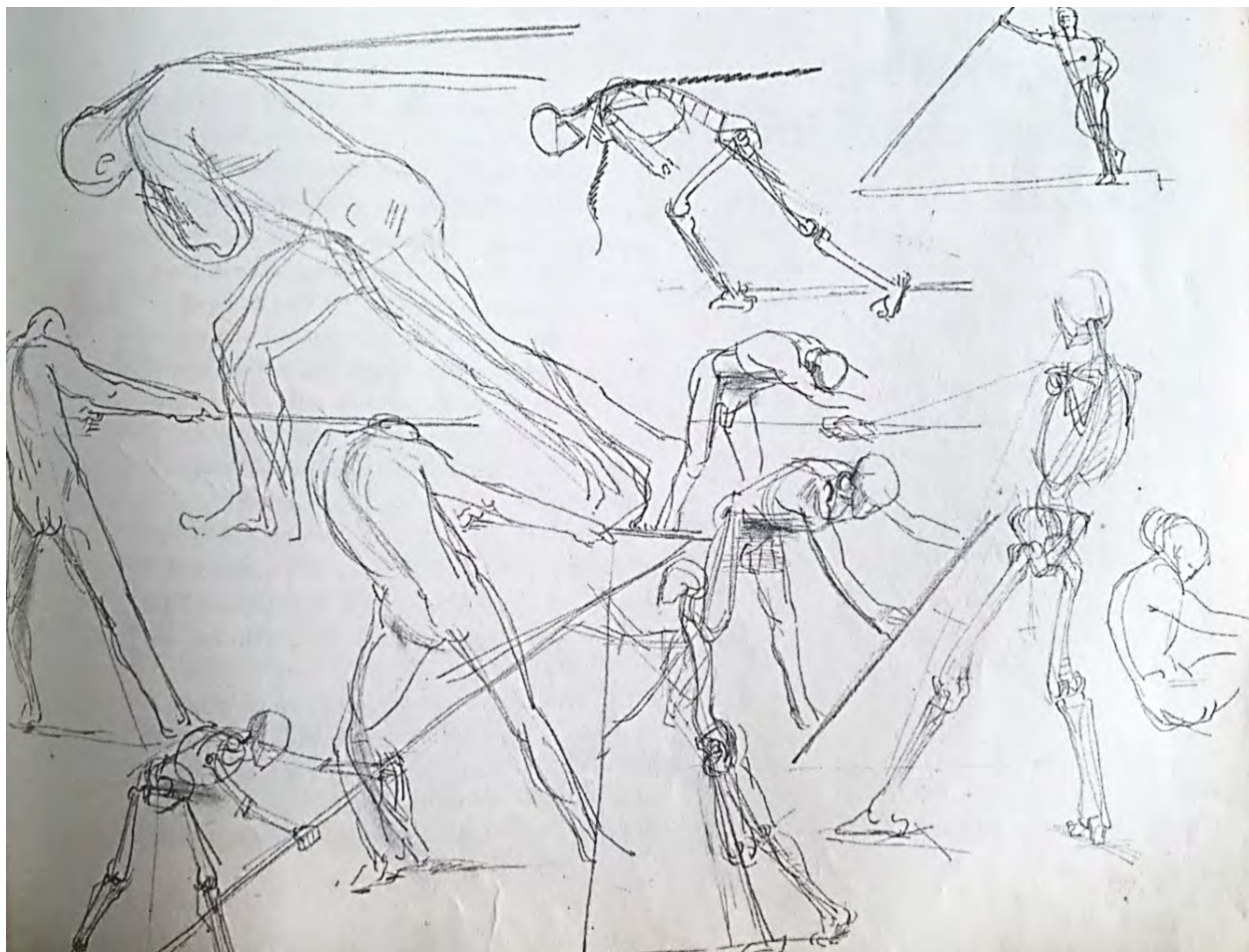

Fig. 43 Figura omului în mișcare – schițe

În imaginea de mai sus (fig. 43) sunt demonstrate câteva exemple de desene liniare ce redau figurile în mișcare sau acțiune. Atenție la linia dreaptă, care, în cazul dat, servește drept bară sau sfoară. Ea ne ajută, de fapt, să realizăm care este unghiul de înclinare a figurii.

Jocul cu linia slujește la desemnarea condițională a compozițiilor și determină mișcarea corpului. Liniile conțin multă informație, ele sunt percepute ca primele încercări de redare a unei acțiuni sau stări. Tot liniile, în deosebi cele curbe, simbolizează emoțiile, răspund de intensitatea imaginii, ne reamintesc că pe parcurs desenul necesită clarificări. Cu astfel de linii este greu de lucrat, deși acestea sunt foarte necesare în procesul de lucru. De aceea, la executarea unui desen de lungă durată purcedem cu atenție, în deosebi în prima stadiu de lucru.

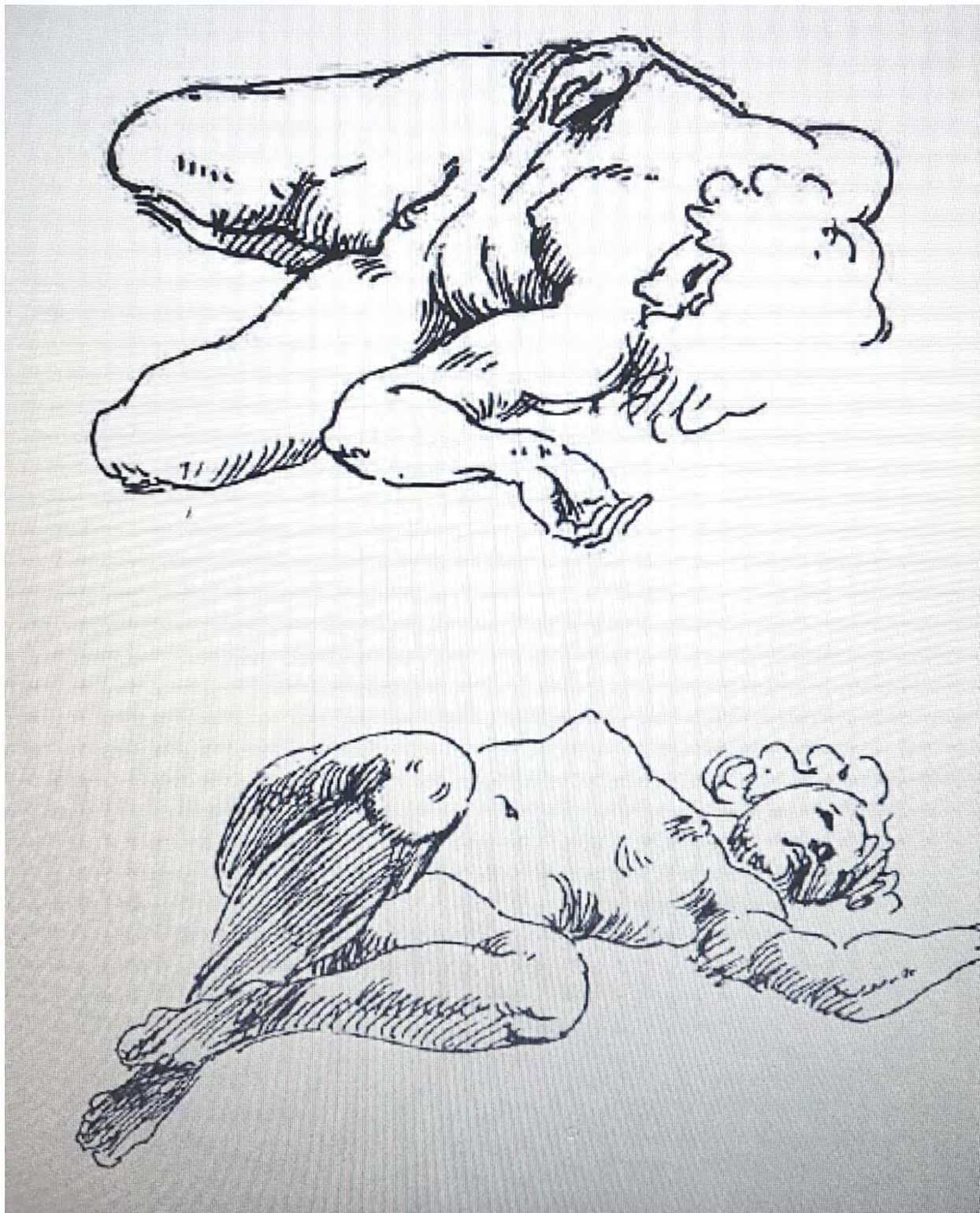

Fig. 44 Crochiuri, studierea figurii sub diferite unghiuri

Schițele, crochiurile, desenele de scurtă durată sunt cele mai utile exerciții pentru desenați, sunt cele mai răspândite și aplicate forme de desen. În așa fel antrenăm ochiul și mâna, dezvoltăm memoria. Toate acestea ajută la redarea tipicului și particularităților modelului, deoarece impune desenatorul să se concentreze pe principal, schițele fiind mai mult schematice, simplificate la maximum, fără detalii.

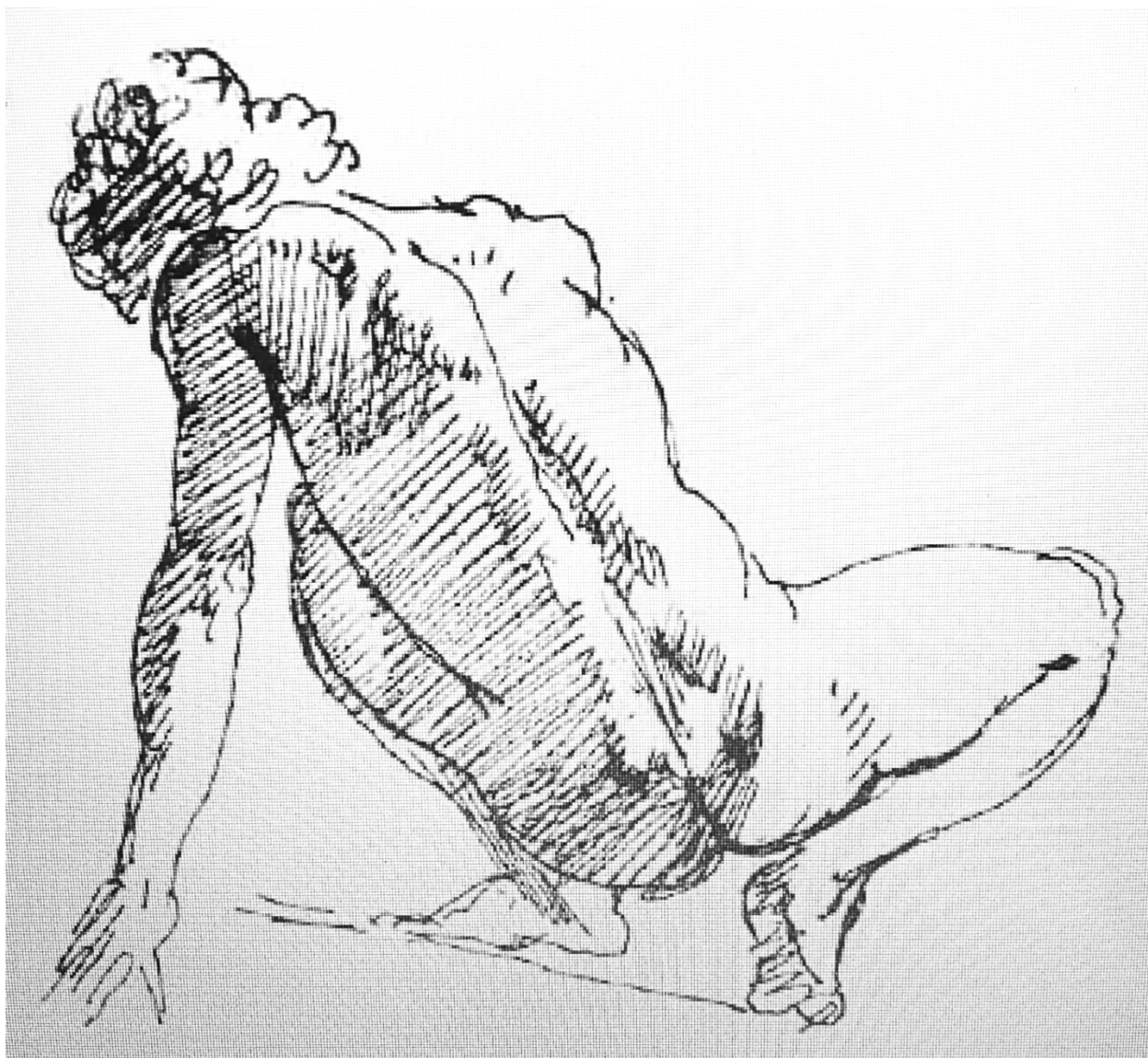

Fig. 45 Crochiu, redarea unei mișcări

Avantajul desenului crochiu este că acesta poate fi utilizat în orice moment, dacă avem la dispoziție o foaie. Suprafața poate fi o coală specială de desen, o simplă foaie, o pânză, sau chiar un perete, depinde de scopul propus spre realizare. Tehnica crochiu este foarte utilă când începem un nou proiect. Cu ajutorul creionului punem în prezență, în linii mari, ideea de bază, pentru ca apoi să consolidăm desenul, adăugând pe rând mici detalii.

În artă, un crochiu se referă la un desen rapid, realizat într-un cadru informal, oriunde simte artistul că a găsit o sursă bună de inspirație. De exemplu, ne plimbăm prin parc, surprindem persoane așezate pe o bancă.

Realizăm un crochiu, iar când ajungem în atelier dezvoltăm scenele surprinse, așa apare un tablou, o compoziție. Deși, cunoscut sub formă de schiță sau crochiu este desenul care surprinde esența subiectului, forma și perspectiva, parte de volum, mișcare și emoție.

O greșeală pe care unii începători o fac la realizarea unui desen este că se apropie de corpul uman prea mult, lucrând în detaliu fața, mâinile, fără însă a realiza o schiță generală, care, de fapt, are scopul de a ne ajuta să fim siguri că întreg corpul uman se încadrează în pagină. Numai așa nu vom avea surpriza neplăcută că o mână sau un picior nu mai încap în formatul hârtiei.

În concluzie, realizează o schiță a întregului corp uman, trasează proporțiile și apoi revin-o peste liniile de început și detaliază fiecare parte.

Un alt rol important și pozitiv în instruirea studenților au și copiile – desene executate după operele sau reproducerea maștrilor artelor plastice universale.

Anume datorită studierii după natură, în ideal, consolidată cu cunoștințele studierii anatomiei corpului uman și copierea operelor marilor clasici, studentul poate construi un fundament trainic, necesar pentru a reda cu încredere figura umană. După care, cu ușurință va putea simplifica, stiliza și interpreta modelul, dându-i un suflu nou, personal, creativ. Talentul creativ există numai în mișcare, în dezvoltare; el se distruge dacă nu se află în automișcare, autopropulsare, dacă nu se găsește la nivelul ideilor de avangardă ale contemporaneității.

Utilizarea acestui arsenal teoretic și practic al desenului figurii umane duce la rezolvarea profundă și independentă a sarcinilor desenului artistic. Unul din scopurile procesului de studiere artistică a figurii umane prezintă o asemenea dezvoltare a memoriei, la care, lucrurile odată văzute, ar fi fixate în memorie astfel încât la prima necesitate ar fi reprezentate cu o precizie absolută. Realizarea artei constă însă în a redobândi obiectul în cadrul unui nou context

În urma cercetărilor putem concluziona că desenul nu este doar arta de a reprezenta un obiect prin linii, alb-negru, în tehnici tradiționale. Caracterul peren al desenului în arta contemporană este dat de alăturarea sa cu noile medii de exprimare, fie ele digitale sau neconvenționale, prin ajutorarea sau susținerea lor, acestea remarcându-se mai tot timpul în orice formă de artă contemporană.

Avem nevoie de un sens larg în redefinirea desenului – interferând cu atât de multe medii, desenul contemporan nu mai poate fi doar un desen individual sau un desen pregătit pentru o lucrare. A desena înseamnă a intra într-un teritoriu neatins, a te învârti și plimba prin el, a crea un spațiu și a-l cerceta, a lucra cu, și împotriva vârstei hârtiei. Desenul deschide spații interioare și există în acele spații fără a le ocupa în totalitate.

Predarea acestui curs se bazează pe temeliile artei desenului maștrilor renumiți. Vestitul pictor rus Carl Briulov spunea referitor la tema abordată de noi că, înainte de a deveni artist plastic, se cuvine să știi a desena, pentru că desenul este baza artelor plastice. Măiestria desenului urmează să fie dezvoltată din anii copilăriei, pentru că artistul, odată cu evoluția gândirii plastice, va trebui să poată reda ideile sale veridic, fără nicio îndoială, creionul, astfel, va urma voința gândirii.

Așadar, studentul, la finalizarea studiilor, trebuie să identifice obiectivele profesionale. La nivel de cunoaștere și înțelegere se consideră satisfăcător să diferențieze metodele, tehnicile tradiționale și moderne de executare a operelor de desen.

Ca viitor artist plastic, absolventul trebuie să cunoască legile armoniei și expresivității cromatice.

Fig. 46 Exemplu de crochiu

Fig. 47 Exemplu de crochiu

Fig. 48 Exemplu de crochiu

BIBLIOGRAFIA

1. BMMES GOTTFRIED. Sehen und Verstehen, Die menschlichen Formen in didaktischen Zeichnungen, Volk und Wissen, Volkseigener Verlag. Berlin, 1985.
2. DRABANT ANDRAS. Bazele desenului. Oradea, Ed. Casa, 2011.
3. RADIAN H. R. Cartea proporțiilor. București, Ed. Meridiane.
4. SĂNDULESCU-VERNA. Materiale și tehnica picturii. Timișoara, Ed. Marineasa, 2000.
5. SHEPPARD JOSEF. Realistic Figure Drawing. Ohio, North Light Books, 79.
6. VITRUVIU. „Pe Simetria: în temple și în corpul uman”. Cartea III, capitolul unu. Zece cărți despre arhitectură. Tradusă de Morris Hicky Morgan. Proiectul Gutenberg, 1914.
7. WELT READ. An approach to drawing and constructing The Figure. Ohio, North Light Books, 79
8. БЕДА, Г.В. Основы изобразительной грамоты. Москва, Просвещение, 1981.
9. ВОЛКОВ, М. Композиция в живописи. Москва, Просвещение, 1977.
10. РОСТОВЦЕВ Н.Н., ИГНАТЬЕВ С.Е., ШОРОХОВ, Е.В. Рисунок. Живопись. Композиция. Москва, Просвещение, 1989.
11. ЯШУХИН, А.П., ЛОМОВ, Ф.П. Живопись. 2 издание. Москва, АГАР, 1999.
12. <http://documents.tips/documents/carte-teoria-propsi-punerea-in-proporie-a-corpului-uman.html>
13. <http://www.gutenberg.org/files/20239/20239-h/20239-h.htm>
14. <http://www.ifrance.com/expo/lenombre/modulor.jpg>
15. <https://7culori.wordpress.com/2018/12/31/curs-desen-corpul-uman-anatomie-artistica-23/>
16. <https://ro.eferrit.com/proportiile-figurii-umane/>
17. https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_artei
18. <https://www.scribd.com/doc/238735324/Desen-Figura-Umana>